

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava

Sirli Kolomets

**KODUKOHA LOODUST JA PÄRIMUST TUTVUSTAV ÕPPEMATERJAL
KOOLIEELSES EAS LASTELE**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: loodusteaduste didaktika nooremlektor Aigi Kikkas

Tartu 2023

Kokkuvõte

Kodukoha loodust ja pärimust tutvustav õppematerjal koolieelses eas lastele

Nii loodus kui pärimus on olulised teemad, mida tuleks käsitleda juba koolieelses eas, et säiliks meie rahvuslus ning täisväärtuslik elukeskkond. Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks oli koostada kodukoha loodust ja pärimust lõimiv õppematerjal ning hinnata selle sobivust kasutamiseks koolieelses eas olevate lastega. Koostatud õppematerjal tutvustab Viljandimaa pärimust ning Viljandi kui kodukoha loodust Viljandi lossipargis, järve ääres ning järveäärsel terviserajal. Õppematerjali katsetati lastega viie lasteaiaõpetaja ja nelja koolieelses eas last kasvatava lapsevanema poolt, saadud tagasiside põhjal tehti õppematerjalis muudatused. Täiendatud õppematerjalile andis hinnangu kaheksa ekspertõpetajat. Tulemustest selgus, et ekspertide hinnangul on koostatud õppematerjal sobilik tutvustamiseks koolieelses eas lastele kodukoha loodust ja pärimust, sest koostatud tegevused on lastele ea- ja jõukohased, mängulised ning lapsed saavad aktiivselt tegutseda.

Võtmesõnad: kodukoha loodus ja pärimus, õppematerjal, koolieelne iga

Abstract

Introducing educational material about the nature and traditions of the home place for preschool age children

Nature and tradition are important topics that should be dealt with already in preschool age. For the purpose of this bachelor's thesis was to prepare educational material that integrates the nature and tradition of the home place and to evaluate its suitability for use with children of preschool age. The prepared educational material introduces the tradition of Viljandi County and the nature of Viljandi as a home. The teaching material was tested with children by five kindergarten teachers and four parents, changes were made to the teaching material based on the received feedback. Eight expert teachers evaluated the updated educational material. The results revealed that, the educational material prepared is suitable for introducing preschool children to the nature and traditions of their home place.

Key words: nature and tradition of the home place, educational material, preschool age.

Sisukord

Sissejuhatus.....	4
1. Teoreetiline ülevaade.....	5
1.1 Loodusharidus koolieelses eas	5
1.2 Pärimuse tutvustamine koolieelses eas	7
1.3 Õppematerjali koostamise põhimõtted	9
1.4 Uurimistöö eesmärk ja uurimisküsimused	11
2. Metoodika	11
2.1 Valim.....	12
2.2 Uuringu protseduur.....	13
2.3 Õppematerjali kirjeldus.....	15
2.4 Andmekogumine.....	16
2.5 Andmeanalüüs	17
3. Tulemused ja arutelu.....	18
4. Tänuõnad	26
5. Autorluse kinnitus	27
Kasutatud kirjandus	28

Lisa 1. Kuvatõmmised koostatud õppematerjalist

Lisa 2. Intervjuukava

Lisa 3. Küsimustik ekspertidele

Lisa 4. Väljavõte kodeerimisest QCAmapi programmiga

Sissejuhatus

Kuna elus hakkama saamiseks on igal inimesel vaja oskuseid, mis on seotud looduslaste teadmistega (Timoštšuk, 2017), peab laps juba koolieelses eas omandama enda esimesed loodusega seotud teadmised (Villak, 2017). Lapsed, kellel puuduvad koolieelses eas loodusega kokkupuuted, võivad hilisemas elus loodust karta, sest looduskeskkond on neile võõras ja neil puudub sellega kogemus (Spiteri *et al.*, 2020). Varajases eas saadud kogemused loovad aga hoiakud, mis kestavad ka täiskasvanuna (Broom, 2017). Lisaks on looduses viibimine lapsele arendav ning aitab loodust väärtustada ja sügavamalt mõista, mis on omakorda kasulik kogu ühiskonnale (Wilson, 2012). Timoštšuk (2017) rõhutab, et varajases eas looduse tundmaõppimine on tähtis, et tekiks loodushuvi ja hoidmine. Kuna lasteaias õpitakse lähemalt kaugemale põhimõtte järgi, siis saab loodusega tutvumine alguse kodukohast.

Üheks võimaluseks lastele kodukoha loodust tutvustada on teha seda läbi pärimuse, sest Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava (2008) järgi on lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse üheks läbiviimise põhimõtteks eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine. Ka Koolieelse lasteasutuse seaduse (2016) kohaselt tuleb lasteaiategevus- ja päevakava koostades lisaks Koolieelse lasteasutuse riiklikule õppekavale jälgida selle koha, kus lasteasutus asub, kultuurilist erilisust ja kultuuritraditsioone. Pärimuse kaudu õpivad lapsed väärtuseid, traditsioone, tavasid ning uskumusi ja pärimuse selle tundmine aitab paremini mõista inimsuhteid (Gasouka & Arvanitidou, 2014). Pärimuse tundmine ja huvi selle vastu aitab säilitada viljaka Eesti pärimuse (Rüütel, 2010). Mida varasemas eas tutvustada lastele pärimust, seda suurem on tõenäosus, et neil on täiskasvanueas huvi nii kodukoha pärimuse kui ka pärimuse vastu üldisemalt.

Kodukoha looduse ja pärimuse õpetamisel aitaks õpetajaid kompaktne õppematerjal, mis vastab väärtusliku õppematerjali kriteeriumitele. Kuna õppimise olemuseks on isiksuse, teadmiste ja oskuste, hoiakute, väärtuste, uskumuste ja kognitiivsete protsesside areng (Õun & Nugin, 2017), siis koostatud õppevara peaks aitama kaasa nende valdkondade arendamisel. Õpetajad valivad õppevara kasutamiseks, kui see on eakohane, mitmekesine ja arusaadav (Taimalu *et al.*, 2020). Töö autor on leidnud kaks lõputöödena koostatud õpperada kindlatele Viljandi lasteaedadele, millest üks õpetab loodust tundma üldiselt (Ristov, 2012) ning teise abil saab õpetada tundma loodust, mulgi murret ja kultuuri (Link, 2013). Samas puudub õppematerjal, mis oleks mõeldud kõigile huvilistele tutvustamiseks Viljandi kui kodukoha loodust ning Viljandimaa pärimust üldisemalt.

1. Teoreetiline ülevaade

1.1 Loodusharidus koolieelses eas

Loodus on meie elukeskkond. Looduskeskkonna moodustavad elus ja eluta looduse tegurid, mis mõjutavad biosüsteemi (Timoštšuk, 2017). Lapse arengus on olulisel kohal looduskeskkonna vahetu tundmine (McCormick, 2017). On tähtis, et lapsi õpetatakse ümbritsevat looduskeskkonda märkama ja uurima, panema tähele muutusi looduses ning mõistma seoseid looduse ja inimese vahel (Pokk, 2010). Laps peab saama teadmised sellest, kuidas tulla looduses toime nii, et looduse võimalused ja ohud saavad parimal moel arvestatud ning kuidas rahuldada enda vajadused nii, et ei kahjustuks looduskeskkond (Timoštšuk, 2010). Kõigi inimeste soov on, et inimkond suudaks Maal hästi edasi elada, säiliks looduse rikkus ning meie järeltulevatele põlvkondadele jätkuks eluks vajalikku, mida saadakse looduskeskkonnast (Kikas, 2009). Nende eesmärkide saavutamiseks on vaja tunda ümbritsevat loodust. Seda aitab saavutada varases eas loodushariduse pakkumine lastele.

Koolieelses lasteasutuses koosneb loodusharidus loodusõpetusest ja keskkonnaharidusest (Tuuling *et al.*, 2018). Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (2008) on üheks õppevaldkonnaks Mina ja keskkond, mille õppe-eesmärgiks on, et laps mõistab ümbritsevat maailma kui tervikut, märkab muutusi ja nähtusi looduses ning väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi. Keskkonnaharidus hõlmab endast rohkem kui teabe ühesuunalist edastamist: see täiustab ja arendab keskkonnahoiakuid, väärtuseid ja teadmiseid. Samuti arendab oskusi, mis valmistavad nii indiviidi kui kogukonda ette ühiseks keskkonnaga seotud tegevuseks (Ardoin *et al.*, 2020). Loodus- ja keskkonnahariduse pakkumise eesmärk lastele on võimaldada neil tutvust teha erinevate looduslike elupaikade ja keskkondadega, et suurendada nende huvi ja armastust looduse vastu ning kujundada väärtused ja hoiakud keskkonna vastu (Aktepe, 2015). Kaljumäe (2014) uurimusest loodushariduse andmise võimaluste kohta Raplamaa lasteaedade näitel selgub, et küsitlusele vastanud õpetajatest 84% hindab loodusõpetust laste arengus väga oluliseks, sest loodus on rohkem kui meid ümbritsev keskkond, kus me vahel viibime. Nagu juba J. Käis kirjutas: „Loodusõpetuse tõelikuks ülesandeks on arendada noortes kõiki vaimlisi võimeid (...) ja kõrgemaid väärtusi (...)“ (Käis, 2004, lk 160).

Tahte looduses olla ning oskuse loodust armastada saab laps siis, kui talle antakse selleks võimalus (Bullard, 2010). Arvestades koolieelses eas laste õppimisvõime eripärasid, on parim viis loodusõpetust läbi viia looduses (Timoštšuk, 2017). Looduses on suurel hulgal seda, mida avastada ning seda, mis pakub lapsele emotsionaalset naudingut. Õpetaja ülesanne

on teha lastele märgatavaks loodusobjektid ja nähtused, luues selle käigus lastele positiivseid kogemusi ja aidata selle käigus lastel omandada uusi teadmisi looduskeskkonna kohta (Timoštšuk, 2010). Poki (2010) uurimusest selgus, et looduses viibimine ja loodusvaatlused tekitasid lastes nii negatiivseid kui positiivseid emotsioone, kuid positiivsed emotsioonid olid ülekaalus. Loodusest saadav positiivne tunne aitab kaasa lapse iseseisvuse, uudishimu, enesekindluse ja paljude teiste oskuste kujunemisele. Arvestades eespool väljatoodut, tuleks loodusteemade käsitlemiseks kasutada õuesõpet.

Õuesõppe käigus saab laps viibida loomulikus õpikeskkonnas ja kasutada mitmekesiseid looduslikke materjale ja vahendeid õppimiseks (Heinla, 2020). Õues õppides saavad lapsed läbi kõigi meelte õppida tunnetama loodust, seda näha, katsuda ja kuulda (Bilton, 2010). Looduskeskkond arendab laste kognitiivseid, keelelisi, emotsionaalseid ja motoorseid oskuseid (Yildirim, & Akamca 2017). Viibimine looduskeskkonnas parandab nii tähelepanu kui enesejuhitavust (Bilton, 2010). Uurimuses loodushariduse andmise võimaluse kohta koolieelses eas töid õpetajad välja, et looduses viibimine aitab kaasa psüühilisele-, füüsilisele- ja vaimsele tervisele (Kaljumäe, 2014).

Loodusteadliku käitumise õppimiseks on oluline anda lastele looduskeskset väärtuskasvatust (Laht, 2016). Eesti keele seletav sõnaraamat (2009) defineerib sõna *väärtus* kui midagi, mida kõrgelt hinnatakse. Schwartzi (2012) kohaselt on väärtused kõik see, mida inimene peab tähtsaks. Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (2008) on väärtuskasvatus tähtsal kohal. Nii on Mina ja keskkond valdkonna üheks eesmärgiks, et laps väärtustab keskkonda hoidvat mõtteviisi. Kuna väärtused kujunevad juba varajases eas, siis on koolieelsetele lasteasutustele pandud vastutus ühiskonnale oluliste väärtuste edasikandmise eest (Sutrop, 2009). Laiemas mõistes mõistetakse väärtuskasvatuse all igasugust tegevust, mis aitab kaasa lapse isiksuse arengule. Kitsamas mõistes aga mõistetakse tegevust, mis õpetab väärtustama ja väärtuste üle mõtlema (Schihalejev, 2012). Nende arendamiseks tuleb need muuta võimalikult kogetavaks (Veisson, & Kuurme, 2010).

Olulisel kohal lasteaia õppekasvatuse juures on ainevaldkondade lõiming. Lõiming on õpitava sidusus erinevate ainete vahel, et moodustuks tervik. Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2008) rõhutab ainevaldkondade lõimingu tähtsust, et tekiksid seosed uute teadmiste vahel ning kinnistuksid olemasolevad teadmised. Loodusõpet tuleks lõimida erinevate õppevaldkondadega, sest mida rohkem mõtteseoseid luuakse õppeprotsessi käigus, seda tulemuslikumalt omandatakse uued teadmised (Laasik *et al.*, 2009). Tärni (2010) sõnul on loodusõpetuse lõimimine teiste ainevaldkondadega vajalik, et kujundada terviklik tajutav loodusest. Üheks võimaluseks lõimingu kaudu loodust tutvustada on teha seda kasutades

pärimust. Järgnevas peatükis antakse ülevaade pärimusest ja selle tutvustamisest koolieelses eas.

1.2 Pärimuse tutvustamine koolieelses eas

Eesti keele seletav sõnaraamat (2009) defineerib pärimust kui suulise rahvaloominguna põlvest põlve edasi antavat tava, kommet, uskumust, traditsiooni jne. Tähtsaimateks tunnusjoonteks on traditsioonilisus, looduslähedus ja kollektiivsus (Kaevats & Varrak, 1994). Pärimus jagatakse kitsamaks ja laiemaks. Kitsam hõlmab endas rahvalaule, rahvajutte, kõnekäände, vanasõnu ja mõistatusi. Laiemas mõttes hõlmab mõiste endas rahvamuusikat, -tantsu, -mänge ja -kombestikku (Rüütel, 2010). 1990. ja 2000. aastatel hakati pärimust kui kultuurinähtust teadvustama keskkonna- ja kohateemade kaudu (Päll, 2016).

Kohapärimus käsitleb informatsiooni looduses olevate üksikute objektide kohta nagu kivid, põlispuud, maastikuvormid, veekogud, kalmed, majad, sillad. Kohapärimuse keskseks osaks on kohakesksed muistendid (Hiemäe & Remmel, 2020).

Pärimusõppe võimaldamine lastele sisaldab suuremaid ja väiksemaid eesmärke (Irbo, 2011). Selle tundmine aitab lisaks enda rahva mineviku tundmisele kaasa ka teiste rahvaste, nende omapärade, seoste ja erinevuste tundmisele (Rüütel, 2010). Pärimust on vaja tunda selleks, et säiliks eestlastele omane kultuur, mida järgnevatele põlvedele edasi anda (Rüütel & Tiit, 2005). Selle kaudu hakkab inimene määratlema, kes ta on ning miks ta teeb asju nii nagu ta teeb (Tomp, 2012). Pärimus annab teavet ajaloolisest kogemusest nii isikliku individuaalse mälestusena kui ka kollektiivse avaliku mälestusena (Peltonen, 2003). Puustaja (2015) järgi peegeldab pärimus jätkusuutlikkust ning seda, mis on eestlastele ainuomane ja eripärane. Enda esivanemate pärandi tundmine aitab säilitada sideme nendega ning tagab tänapäeva maailmas kindlustunde. Kui inimene ei tunne rahvaloomingut, siis on tema silmaring lünklik (Rüütel, 2010).

Pärimuse õpetamine peaks algama juba varajases lapseas ja alguse saama kodust, kuid tänapäeva globaalsetest väljakutsetest küllastunud maailmas on see ülesanne läinud vanematelt üle õpetajatele (Kecskés, 2013). Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (2008) on Mina ja keskkond ainevaldkonna sisuks sotsiaalne keskkond, mis hõlmab eesti rahva tähtpäevade, kommete, tavade tundmist. Lisaks üldisele Eesti kultuuri esitlemisele tuleks lastele tutvustada tema kodukoha pärimusi ja traditsioone (Koolieelse lasteasutuse..., 2016). Pärimus sobib hästi lapse igakülgeks arendamiseks (Irbo, 2011). Indiaani päritolu laste seas läbi viidud uuringutest selgus, et pärimuse tundma õppimisel tõusevad laste akadeemilised võimed (Demmert, 2001). Tänapäeva last mõjutab lisaks kodule massimeedia

ja popkultuur, mis suunavad nende mõtteid, suhtumist ja seisukohti, kuid ei anna midagi väärtuslikku (Pullerits, 1999).

Õpetajate enda väärtustest ja hoiakutest sõltub see, kuidas nad vormivad pärimust ning selles olevate väärtuste edasiandmist lasteaias (Mosen, 2011). Pärimus sisaldab väärtuseid, mis meid ühendavad: koostöö, armastus, vabadus, vastutustundlikkus, iseseisvus, elutarkus (Skinner, 1991). Väärtuste õpetamisele tähelepanu pööramata riskib rahvus omaenda kultuuri kaotamisega (Schiller & Bryant, 2009). Rahvajuttude jutustamine lastele on hea meetod väärtuste õpetamiseks (Schihalejev & Jung, 2012). Rahvaluulet kasutades saab õpetada sallivust, sest pärimuse mõte on, et kõik saavad tegeleda ja kedagi ei aeta ära (Sarv, 2000). Põlvamaa lasteaedade näitel selgus, et õpetajate arvamuse kohaselt on pärimuse kaudu võimalik lastele õpetada peale identiteedi ja kultuuri väärtustamise ka muid väärtusi (Linnus, 2013). Pärimuse kaudu saab lastele õpetada kuulamis-, rääkimis- ja mõtlemisioskust ning tähelepanelikkust (Valk, 2005).

Pärimust õpetatakse koolieelses eas lastele juttude, mängude, laulude ja liisusalmide kaudu (Müürsepp, 2010). Lapsed peaksid pärimusega tutvuma ehedal kujul, kuid lisaks ehedale kuulamisele ja vaatamisele peaksid lapsed saama ise kaasa lüüa laulmise, tantsimise, rahvamängude mängimise, lugude jutustamise näol (Rüütel & Tiit, 2005). Kogemine arendab lapsi ning tekitab suurema huvi valdkonna vastu (Õun & Nugin, 2017). Rahvamäng aitab õppida tundma kultuuri ning kombeid, rahvamängu saab kasutada lastele nii keele õpetamiseks, kui on hea abivahend vabaaja sisustamiseks (Johannes, 2015). Lapse jaoks on tähtis osaleda erinevates tegevustes, olgu selleks laulmine, liikumine või kultuuriline suhtlus, mis edendab loovust, tugevdab vaimu ning tagab „meie“ tundeelamuse (Rüütel, 1999).

Eestis leidub lasteaedasid, kus on pärimuse edasiandmine lastele au sees. Viljandi Lasteaed Männimäe ühe väärtusena on kirjas pärimuskultuuri järjepidev edasikandmine (Viljandi Lasteaed Männimäe, *s.a.*). Lasteaias korraldatakse igal aastal folkloorinädalat, kus koos lauldakse ja tantsitakse vanu rahvalaule ja –tantse. Mängitakse rahvamänge ning jutustatakse ja lavastatakse vanu rahvajutte. Pangapealse Lasteaed hoiab rahvakultuuri au sees korraldades pärimushommikuid ja õppides kandlemängu (Pangapealse Lasteaed, *s.a.*). Rocca al Mare kooli Veskimöldre Lasteaed toetab pärimuse kestmajäämist mängides, lugusid jutustades ja lavastades (Rocca al Mare..., *s.a.*). Mulgimaa lasteaedades toimuvad pärimuspäevad, kus mängitakse lastega mulgi pärimusmänge ja lauldakse mulgi keelsete lauludega päev valgemaks (Mulgimaa Infoportaal, 2021). Seega on mitmeid lasteaedasid, kus pööratakse suurt tähelepanu Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (2008) väljatoodud õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgile- kultuuritraditsioonide väärtustamisele.

1.3 Õppematerjali koostamise põhimõtted

Selleks, et lapsed teha tuttavaks kodukoha looduse ja pärimusega, on õppe läbiviimiseks vaja abimaterjale, mis aitaksid õpetajaid ning tekitaksid lastes huvi looduse ja pärimuse vastu. Õppematerjali koostamine on pikaldane protsess ning selle koostamise juures tuleb silmas pidada erinevaid aspekte, kuid heal õppematerjalil on suur väärtus (Kirmjõe, 2012; Mikk, 1995). Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (2008) ei ole kajastatud õppevarale esitatud kriteeriume, kuid õppematerjali koostamisel lähtutakse eelkõige Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (2008) olevatest eesmärkidest ning eeldatavatest tulemustest. „Euroopa Parima Õppematerjali“ auhinna võistlusel (*Best European Learning Materials Award*) on Rahvusvaheline õppevara ja haridusmeedia assotsiatsioon erialaspetsialistide kaasabil õppematerjali hindamiseks paika pannud kaheksa punkti, millele peab vastama hea materjal. Nendeks punktideks on asjakohasus, läbipaistvus, usaldusväärsus, paeluvus/huivitavus, paindlikkus, teisendatavus-üldoskused, sotsialiseerumine ja kaasavus (BELMA, s.a.). Läänemetsa (2000) järgi tuleb õppematerjali koostamise juures silmas pidada kõige üldisemal kujul sisu, jõukohasust ja materjali esitust. Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava (2008) järgi on õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhiliseks meetodiks mäng ehk õppematerjal peab olema ka mänguline. Arvestades eelpool väljatoodud aspekte õppematerjali põhimõtete kohta, antakse järgnevalt ülevaade, milliseid põhimõtteid ja miks tuleks õppevara loomisel eelkõige silmas pidada.

Ea- ja jõukohasus. Õppematerjal peab arvestama õppija vanuse, arengutaseme, oskuste, võimete ja individuaalsete eripäradega, sest üle jõu käivad tegevused ei motiveeri ega tekita huvi õppimise vastu (Kitsnik, 2018; Õun & Nugin, 2017). Õppetegevuseks koostatud materjal peab soodustama õppija iseseisva töö tegemise oskust ning mõtlemisvõime arengut (Mikk, 1995). Kuna lastel tuleb kiiresti tühimuse peale ja nad muutuvad rahutuks, siis peavad tegevused olema lühikesed ja vahelduvad (Tomlinson, 2013). Kasutusel oleval materjalil peab olema õppetegevusele motiveeriv roll ja võimaldama lastele ka vastavat tegevust (Läänemets, 2000). Koostamise juures on oluline silmas pidada, et õppevara on kasutatav erinevatel arengutasemetel olevate lastega ehk õppematerjali kasutades saab õpetaja arvestada lapse individuaalsusega (BELMA, s.a.). Kuna koolieelses eas lapsed toetuvad järelduste tegemisel igapäevaelu teadmistele (Kikas, 2008), siis on oluline, et õppetegevuse läbiviimiseks kasutatav õppevara on lastele arusaadav ja lihtne.

Eesmärgipärasus. Laste arengust lähtuvalt peab õpetaja püstitama õppe- ja kasvatustegevuste eesmärgid (Õun & Nugin, 2017). Õppevara meetodika peab võimaldama kujundada loogilise järjepidevuse õppeteemade käsitlemiseks, võimaldama rakendada uusi

teadmisi, erinevaid õpitegevusi ning andma tagasisidet omandatud teadmiste kohta (Läänemets, 2000). Selleks, et õppematerjal oleks kvaliteetne, asjakohane ja sobitaks seatud eesmärkidega, peab see vastama õppekavale (Ross, 2012), sisaldama igapäeva eluks vajalikku, olema loogilise ja arusaadava ülesehitusega (BELMA, *s.a.*). Et mitte jagada lastele valesid teadmisi, peab õppevara olema teaduslikult ja faktiliselt tõestatud ning olema kooskõlas üldtunnustatud väärtushinnangutega (Läänemets, 2000). Õpilastele koostatavale materjalile lisaks tuleks koostada ka abimaterjalid õpetajatele, et neil oleks lihtsam ilma suurema ettevalmistuseta õpet läbi viia (Vals, 2017). Heast õppevarast saab õpetaja teada meetoodilise põhjenduse, miks midagi tehakse (BELMA, *s.a.*).

Paeluvus/huvitavus. Materjalide loomisel tuleb arvestada lapse huvidega, sest huvi aktiveerib psühholoogilisi protsesse, aitab keskenduda tähelepanu ning tugevdada kogemust (Õun & Nugin, 2017). Õppetegevuses kasutatav õppevahend peab võimaldama liikuda edasi uute teadmiste suunas, mis pakuvad lapsele huvi (Läänemets, 2000). Õppetegevuseks kasutatav materjal peab olema mitmekesine ja uudne ning tekitama uudishimu ja huvi, sest eelkooliealistel lastel on suurimaks õppimise motivaatoriks uudishimu (Saarits, 2008; Tomlinson, 2011). Laste huvi teema vastu väljendub nende küsimustes, aruteludes ja mängus. Last motiveerib õppima, kui õppetegevus lähtub lapse elust ja kogemustest, sest see aitab luua seoseid kogemuste ja teadmiste vahel (Õun & Nugin, 2017). Ei saa koostada iga lapse huvidele vastavat õppevara, kuid saab lähtuda vastava ea tavapäraest huvidest (Kooapoe, 2020).

Mängulisus ja lõimimine. Kuna koolieelses eas on õppimiseks kõige loomulik viis mäng (Õun & Nugin, 2017), siis toimub suur osa väikelapse eas õppimisest läbi mängu ning lõimitud tegevuste (Koolieelse lasteasutuse riiklik..., 2008). Seega peaks koolieelses eas laste õppevara olema mänguline ja sisaldama erinevaid õppevaldkondi (Kooapoe, 2020). Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava (2008) järgi on olulisel kohal erinevate valdkondade ja tegevuste lõimimine. Erinevaid valdkondi tuleb lõimida, sest nii kinnistuvad ja tugevnevad õppe keskmes olevad teemad kui valdkonna kohta käivad teadmised (Kala, 2009). Lõimingu kaudu areneb lastel kriitiline mõtlemine, sest neid julgustatakse hindama, analüüsima ja sünteesima valdkondade vahelist seost (Ross *et al.*, 2013). Lasteaiaaegsed lapsed arenevad kõige paremini läbi mängu ja mänguliste tegevuste. Mäng arendab füüsilisi, kognitiivseid ja sotsiaalseid oskusi (Bento & Dias, 2017). Positiivsed emotsioonid ja rõõm mängust tagavad tähelepanu koondumise tegevusele ning seeläbi jääb õpitav paremini meelde (Timoštšuk, 2005). Mäng on suureks õpimotivaatoriks, sest lapse jaoks on mäng seotud rõõmuga (Niilo & Kikas, 2008).

Praktilisus. Praktilise õppetegevuse kaudu aktiveeruvad laste varajasemad teadmised ja oskused, lisaks aitab tegutseda kaasa uute mõtteseoste ja muljete tekkimisele, mis omakorda aitab kaasa mälu toetamisele (Timoštšuk, 2017). Lastele tuleb anda võimalus ise tegutseda, sest ainult õpetajat kuulates ei jää õpitav nii hästi meelde kui ise tegutsedes (Timoštšuk, 2010). Õppevaral peab olema õppija jaoks nii motiveeriv, kui vastavat tegevust võimaldav roll (Läänemets, 2000). Õppetegevus peab pakkuma õppijale aktiivset tegevust ja rõõmu tegutsemisest (Õun & Nugin, 2017). Kui laps saab õppida tegutsemise kaudu, siis kasutab ta enda erinevaid meeli isikupärasel moel ning seetõttu on õppimise käigus tekkivad mälupildid seoserikkad, mistõttu on nad püsivamad ja paremini kasutatavad (Timoštšuk, 2005).

Nagu eelpool välja toodust selgub, siis looduse ja pärimuse tundmaõppimine juba koolieelses eas on väga tähtis nii Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava (2008), kui erinevate uurimuste järgi ning seda on hea teha seotult kodukohaga. Tuginedes eelpool väljatoodule on käesoleva töö uurimisprobleem see, et kodukoha looduse ja pärimuse tutvustamiseks puuduvad asjakohased materjalid antud teemade käsitlemiseks koolieelses eas lastega ning pole teadmist, milline peaks olema sobiv abimaterjal nende teemade käsitlemiseks.

1.4 Uurimistöö eesmärk ja uurimisküsimused

Bakalaureusetöö eesmärk on koostada kodukoha loodust ja pärimust lõimiv õppematerjal ning hinnata selle sobivust kasutamiseks koolieelses eas olevate lastega.

Lähtuvalt töö eesmärgist püstitati järgmised uurimisküsimused:

1. Milline on õpetajate ja lastevanemate hinnang loodust ja pärimust tutvustavale õppematerjalile?
2. Milliseid muudatusi peaks loodud õppematerjalis tegema lähtuvalt saadud tagasisidest?
3. Kuidas hindavad eksperdid õppematerjali sobivust koolieelses eas lastele?

2. Metoodika

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgist lähtudes koostati õppematerjal tutvustamiseks kodukoha loodust ja pärimust koolieelses eas lastele. Läbi viidi ADDIE mudelil põhinev arendusuuring, kus andmete kogumiseks ja analüüsimiseks kasutati kombineeritud uurimisviisi, kus on ühendatud kvalitatiivne ja kvantitatiivne meetod (Õunapuu, 2014).

2.1 Valim

Käesolevas uuringus kasutati mugavusvalimit. Selle valimi puhul kaasatakse uuritavaid valimisse uurijale kergesti kättesaadavate inimeste seast (Õunapuu, 2012). Õppematerjali hindamine toimus kahes osas. Seega moodustus valim kahest erinevast rühmast. Esimese rühma moodustasid viis 4-7 aastaste lastega töötavat õpetajat, kes katsetasid lastega õppematerjali ja andsid sellele suulist tagasisidet. Kriteeriumiks seati, et õppematerjaliga tutvuvad ja katsetavad tegevõpetajad, kes töötavad lasteaias ning omavad töökogemust vähemalt kaks aastat. Lisaks kasutasid õppematerjali neli lapsevanemat, kes kasvatavad eelpool mainitud vanuses lapsi ning andsid õppematerjalile suulise tagasiside. Vastanud õpetajate keskmine vanus oli 35 aastat, kellest noorim oli 23-aastane ja vanim 61-aastane. Õpetajate keskmine tööstaaž lasteaiasõpetajana oli 11,8 aastat varieerudes 2-st kuni 40-aastani. Enamik vastanud õpetajatest omab bakalaureusekraadi (tabel 1).

Tabel 1. Õppematerjali katsetanud õpetajate taustaandmed

Õpetaja	Vanus	Tööstaaž	Haridus
Õpetaja 1	26	5	Bakalaureusekraad
Õpetaja 2	23	2	Bakalaureusekraad
Õpetaja 3	34	7	Rakenduslik kõrgharidus
Õpetaja 4	31	5	Bakalaureusekraad
Õpetaja 5	61	40	Bakalaureusekraad

Valimisse kuulunud lastevanemate keskmine vanus on 38 aastat, kellest noorim oli 27-aastane ja vanim 52-aastane. Vastanud vanemad kasvatavad hetkel 4-7 aastaseid lapsi ning nende haridustase on erinev (tabel 2).

Tabel 2. Õppematerjali katsetanud lastevanemate taustaandmed

Lapsevanem	Vanus	Haridus	Laste vanus
Lapsevanem 1	52	Keskeriharidus	7
Lapsevanem 2	35	Magistrikraad	4; 7
Lapsevanem 3	27	Keskharidus	5
Lapsevanem 4	41	Rakenduslik kõrgharidus	6

Õpetajate ja lastevanemate tagasiside põhjal täiendatud õppematerjali hindas teine õpetajate grupp ehk eksperdid, kuhu kuulus 8 õpetajat, kellel oli tööstaaži vähemalt 10 aastat (tabel 3). Õppematerjali hinnanud ekspertide keskmine vanus oli 47,5 aastat. Ekspertide tööstaaž jäi

vahemikku 10-45 aastat. Enamik vastanud ekspertidest omab bakalaureusekraadi. Tabelist selgub, et eksperdid töötavad hetkel 4-7 aastaste lastega.

Tabel 3. Ekspertide taustaandmed

Ekspert	Vanus	Tööstaaž	Haridus	Laste vanus rühmas
Ekspert 1	38	10	Bakalaureusekraad	6-7
Ekspert 2	31	10	Bakalaureusekraad	5-6
Ekspert 3	65	45	Rakenduslik kõrgharidus	5-6
Ekspert 4	58	33	Magistrikraad	6-7
Ekspert 5	50	29	Keskeriharidus	4-5
Ekspert 6	61	39	Bakalaureusekraad	5-6
Ekspert 7	43	21	Bakalaureusekraad	6-7
Ekspert 8	34	10	Bakalaureusekraad	5-6

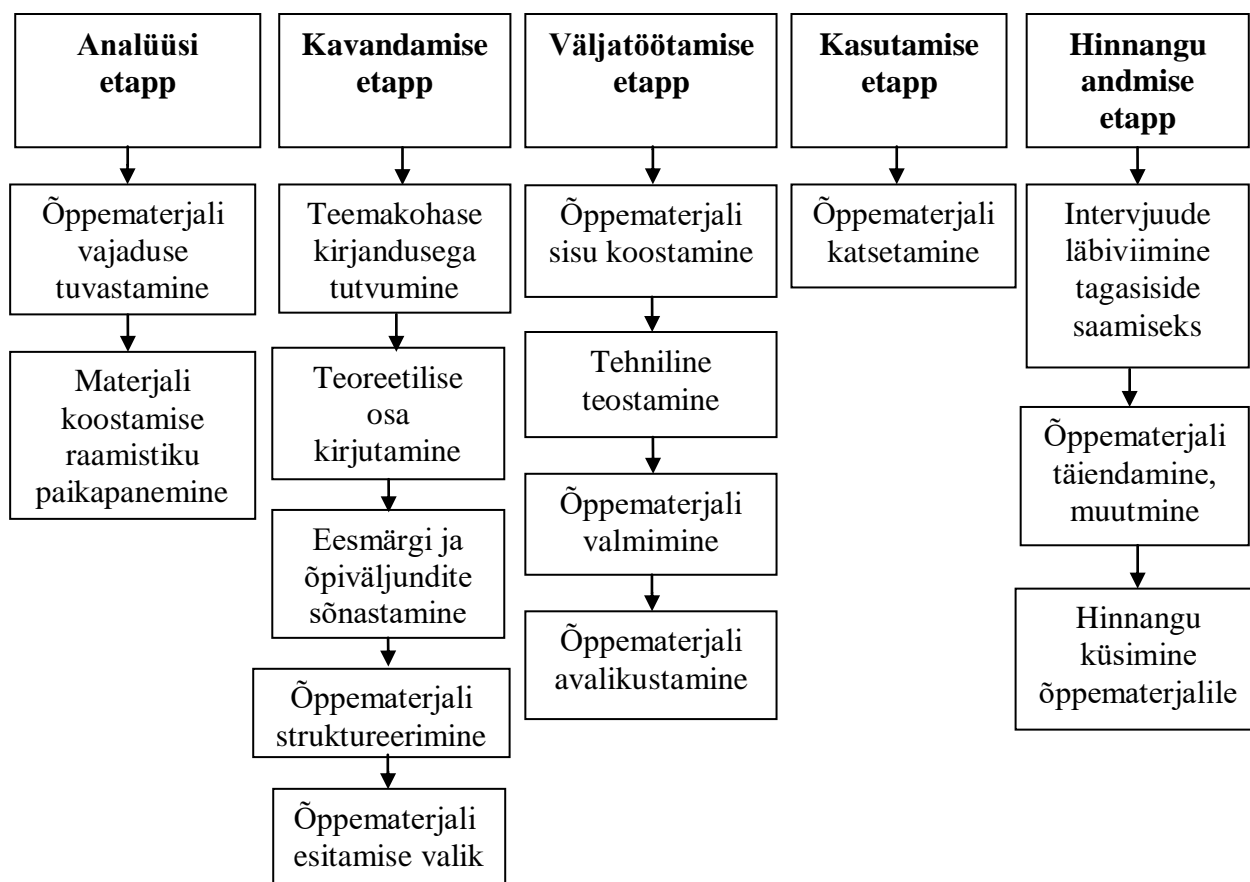
Õpetajate ja lastevanemate anonüümsuse tagamiseks tähistatakse nad vastavalt: õpetaja 1, õpetaja 2, lapsevanem 1, lapsevanem 2 jne.

2.2 Uuringu protseduur

Õppematerjal koostati lähtudes ADDIE mudelist, mis on üks levinumaid õpidisaini arendustegevuse kavandamise ja läbiviimise mudeleid (Villems, *et al.*, 2014-2015). ADDIE mudel valiti, sest sellel on arusaadav ja kokkuvõtlik metoodika, mis toetab hea õppematerjali valmimist. ADDIE mudeli järgi jaguneb õppematerjali koostamine viieks etapiks:

- analüüsi etapp – toimub vajaduste, sihtrühma ja sisu analüüs ning luuakse raamistik, mille põhjal hakatakse materjali välja töötama;
- kavandamise etapp – sõnastatakse eesmärk ja õpiväljundid, koostatakse õppematerjali sisu struktuur ning valitakse õppematerjali esitamise viis;
- väljatöötamise etapp – luuakse õppematerjali sisu ja tehakse tehniline teostus. Tulemiks on valmis õppematerjal, mis on avalikustatud kasutamiseks.
- kasutamise etapp – õppematerjali kasutamine;
- hinnangu andmise etapp – eesmärgiks on saada ideid õppematerjali parandamiseks (Hint, 2016; Villems, *et al.*, 2014-2015, Kruse, 2002).

Antud bakalaureusetöö koostamine toimus viies etapis (joonis 1).

Joonis 1. Õppematerjali koostamise etapid.

Analüüsi etapp: esimene etapp algas 2022 aasta kevadel, kui viidi läbi vabas vormis vestlused õpetajatega, selgitamaks välja kodukoha loodust ja pärimust tutvustava õppematerjali vajadus. Vesteldi seitsme tegevõpetajaga. Õpetajatele tutvustati õppematerjali ideed ja uuriti, kas oleks vajadus sellise materjali järgi ning kas õpetajad kasutaksid sellist materjali. Järgnevalt pandi paika õppematerjali koostamise raamistik ehk reeglid, mida jälgitakse õppematerjali koostamise juures.

Kavandamise etapp: 2022 suvel tutvuti teemakohase kirjandusega ja hakati koostama teoreetilist osa. Sõnastati õppematerjali eesmärgid ja õpiväljundid ning pandi paika materjali struktuur. Valiti õppematerjali esitamise viis, milleks sai veebipõhine õppematerjal.

Väljatöötamise etapp: koguti pärimust õppematerjali pärimusliku osa jaoks ning koostati õppematerjal. Õppematerjali esitamiseks loodi koduleht (august- oktoober 2022). Oktoobri lõpus avalikustati õppematerjal õpetajatele ja lastevanematele, kes hakkasid materjali katsetama.

Kasutamise etapp: oktoobri lõpust detsembri alguseni katsetasid õpetajad ja lastevanemad õppematerjali. Mõned õpetajad ja lastevanemad katsetasid läbi kogu materjali, mõned aga osaliselt.

Hinnangu andmise etapp: detsembris ja jaanuaris viidi läbi poolstruktureeritud intervjuud õpetajate ja lastevanematega. Veebruaris viidi intervjuude käigus saadud tagasiside põhjal õppematerjalis sisse mõningad muudatused. Peale muudatuste tegemist õppematerjalis andsid märtsis õppematerjalile hinnangu ekspertõpetajad.

2.3 Õppematerjali kirjeldus

Bakalaureusetöö raames koostati Viljandi loodust ja Viljandimaa pärimust tutvustav õppematerjal, mis asub veebilehel <https://sirlikolomets.wordpress.com/>. Kuvatõmmised õppematerjalist on lisas 1. Õppematerjali üldeesmärgiks on tutvustada koolieelses eas lastele kodukoha loodust ja pärimust. Õppematerjal koosneb kolmes tegevuspunktis läbiviidavatest tegevustest ning kodukoha loodust tutvustavast teoreetilisest osast.

Esimese tegevuspunkti õppematerjal „Viljandi järve äärsel terviserajal leiduvad puud ning kohatavad linnud ja imetajad. Viljandimaa pärimus“ sisaldab tegevusjuhendit õpetajale/lapsevanemale ja teoreetilist materjali seal kandis kasvavatest puudest, lindudest ja imetajatest. Teoreetilise materjali kinnistamiseks on erinevad mängud ning mõistatused. Pärimuse osa sisaldab pärimusjutte antud piirkonna kohta, pärimuslaule, pärimuslikke laulumänge ja salme.

Teise tegevuspunkti õppematerjal „Viljandi järv, selle kalad ja taimed ning Viljandimaa pärimus“ sisaldab tegevusjuhendit õpetajale/lapsevanemale, tähtsamaid fakte Viljandi järve, seal elavate kalade ja kasvavate taimede kohta. Teoreetiliste teadmiste kinnistamiseks on erinevad mängud ja tegevused. Pärimuse osa sisaldab legende Viljandi järve kohta, Viljandimaa pärimuslikke laule, laulumänge ja salme.

Kolmanda tegevuspunkti õppematerjal „Viljandi lossipark, lossivaremed ja Viljandimaa pärimus“ sisaldab tegevusjuhist, tähtsamaid fakte Viljandi lossipargi ja lossivaremate kohta. Teoreetiline osa annab ülevaate lossipargis elavatest nahkhiirtest ning levinumatest ja haruldasematest puudest, mis seal kasvavad. Pärimuslik osa sisaldab legende Viljandi lossivaremete kohta ning pärimuslikke laule, laulumänge ja salme.

2.4 Andmekogumine

Valimisse valitud uuritavatele saatis töö autor e-kirja, kus tutvustas lühidalt valminud õppematerjali ja töö eesmärgi ning küsis nõusolekut uurimuses osalemiseks. Õppematerjali katsetamiseks ja tagasiside andmiseks nõusoleku andnud õpetajatele ja lastevanematele saatis autor uue e-kirja, mis sisaldas veebilehe aadressi, kus asub õppematerjal ning koordinaate, kus õppematerjali kasutada. Peale materjali katsetamist viidi valimisse kuulunud isikutega läbi poolstruktureeritud intervjuud, mille tulemusi analüüsiti ja tulemustest lähtuvalt tehti õppematerjalis mõningad muudatused. Intervjuud viidi läbi silmast silma eelnevalt kokkulepitud ajal ja kohas. Õpetajatega viidi intervjuud läbi lasteaias, lastevanematega toimusid intervjuud, kas töö autori või uurimuses osalenud vanemate kodus.

Poolstruktureeritud intervjuu valiti, sest see annab uurijale võimaluse küsimuste järjekorda muuta ning küsida täpsustusi (Lepik *et al.*, 2014). Põhiküsimusi oli intervjuus 4 ning lisaküsimusi 9. Olenevalt vajadusest muudeti küsimuste järjekorda või küsiti täpsustavaid küsimusi. Intervjuu kava on välja toodud lisa 2. Intervjuud salvestati, et hiljem saaks vastuseid analüüsida ja transkribeerida. Intervjuud salvestati telefoni abil rakendusega „Voice Memos“. Intervjuude salvestamiseks küsis uurija osalejatelt suulise nõusoleku. Läbi viidi prooviintervjuu, kuid kuna intervjuu kavas muudatusi teha ei olnud vaja, siis kasutatakse ka selle intervjuu andmeid töös. Üks intervjuu kestis keskmiselt 17 minutit, seejuures kõige lühem intervjuu kestis 11 minutit ja kõige pikem intervjuu 25 minutit.

Täiendatud õppematerjalile hinnangu saamiseks koostati küsimustik *Google Forms* keskkonnas (lisa 3). Küsimustiku koostamisel võttis töö autor aluseks töö eesmärgid ja teoreetilise ülevaate ning ka varasemalt bakalaureusetöodes kasutatud küsimustikud (Leesment, 2022; Lang, 2018). Küsimustik sisaldas sissejuhatust, tausta- ja põhiküsimusi ning tänuavaldust. Küsimustik koosnes 13 küsimusest. Küsimused 1-4 olid taustaküsimused saamaks infot ekspertide kohta. Küsimused 5-13 olid õppematerjali kohta ning selles osas oli nii Likert-tüüpi skaalaküsimused kui avatud küsimused. Likert skaala küsimused olid 5, 7, 9, 11 ja 12, kus sai valida viie vastusevariandi vahel. Nendeks olid „ei nõustu“, „pigem ei nõustu“, „nii ja naa“, „pigem nõustun“ ja „nõustun täielikult“. Küsimused 6, 8, 10, ja 13 olid avatud küsimused, kus eksperdid said lisada enda tähelepanekuid. Likert skaala küsimused olid vastamiseks kohustuslikud, avatud küsimused võis jätta vastamata, kui ekspert ei soovinud midagi lisada.

Küsimustiku testimiseks viidi läbi piloteerimine, et tagada küsimustiku valiidsus. Pilootküsitluse küsimustiku täitis üks õpetaja ning selle eesmärgiks oli välja selgitada küsimustikus esitatud küsimuste ja väidete arusaadavus. Piloteerimise tulemusel muudeti

küsimuste järjekorda, sest õppematerjal on esimeseks tegevuspunktiks „Viljandi järve äärsel terviserajal leiduvad puud ning kohatavad linnud ja imetajad. Viljandimaa pärimus“ ja teiseks punktiks „Viljandi järv, selle kalad ja taimed ning Viljandimaa pärimus“, kuid küsimustikus olid tegevuspunktide küsimused teistpidi ning see tekitas piloteerija sõnul segadust.

Küsimustik ning link õppematerjali veebiaadressiga saadeti õpetajatele meili teel. Küsitlus viidi läbi ajavahemikus 05.03-26.03.2023.

Andmeid kogudes jälgiti, et uuringus osalemine oleks vabatahtlik, tagatud oleks osalejate anonüümsus ja konfidentsiaalsus ning uuringus osalejatele selgitati eelnevalt uurimuse eesmärki (Teadustöö eetika, s.a).

2.5 Andmeanalüüs

Uurimuse käigus kogutud andmeid analüüsiti nii kvalitatiivselt kui kvantitatiivselt. Valimisse kuulunud õpetajatega läbi viidud intervjuudest saadud soovitusi ja kommentaare analüüsiti kvalitatiivselt. Kvantitatiivselt analüüsiti ekspertide hinnanguid antud õppematerjalile.

Intervjuud transkribeeriti sõna sõnalt Microsoft Word dokumenti. Ühe intervjuu transkribeerimiseks kulus keskmiselt kolm tundi. Intervjuudest valminud transkriptsioonid lisati Microsoft Word failidena andmetöötlusprogrammi QCMap (Fenzl & Mayring, 2017). Transkriptsioonide kogupikkuseks oli 36 lehekülge Times New Roman kirjastiilis, suurus 12 ja reavahe 1,5. QCMap on tasuta veebipõhine programm kvalitatiivse sisuanalüüsi tegemiseks, kus intervjuude analüüs toimus uurimisküsimuste põhjal. Transkriptsioonide lugemise käigus märkis töö autor tekstis ära tähenduslikud üksused, millest moodustati sisule vastavad koodid. Näide kodeerimisest on lisas 4. Analüüsimiseks kasutati induktiivset sisuanalüüsi, mis tähendab, et koodid ja kategooriad moodustatakse saadud andmete järgi, mis tuginevad uurimisküsimustel (Kalmus et al., 2015). Peale esialgset kodeerimist viidi nädala pärast läbi korduvkodeerimine, mille käigus lisati mõned uued koodid. Töö reliaabluse ehk usaldusväarsuse tõstmiseks kaasati kolme intervjuu kodeerimisse kaaskodeerija. Võrreldi uurija enda ja kaaskodeerija koode, et selgitada välja koodide sarnasused ja erinevused. Koodides olulisi tähenduslikke erinevusi ei leitud ning seetõttu ei tehtud koodides muutusi. Saadud koodidest moodustati koodid ja kategooriad (tabel 4). Koode analüüsiti ning tulemuste põhjal tehti õppematerjalis muudatusi.

Kvantitatiivselt analüüsiti õpetajate hinnanguid õppematerjalile. Hinnangud kanti tabelarvutusprogrammi MS Excel ning seejärel analüüsiti andmeid statistika programmiga JASP. Erinevate näitajate kohta leiti hinnangute keskmised, standardhälbed, miinimum ja maksimum. Sõnalistele vastetele anti numbriline vaste, kus *ei nõustu* tähistati numbriga 1,

pigem ei nõustu numbriga 2, *nii ja naa* numbriga 3, *pigem nõustun* numbriga 4 ja *nõustun täielikult* numbriga 5. Saadud tulemuste tabelid ja joonised koostati Microsoft Wordi programmis.

3. Tulemused ja arutelu

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärk oli koostada kodukoha loodust ja pärimust lõimiv õppematerjal ning hinnata selle sobivust kasutamiseks koolieelses eas olevate lastega.

Järgnevalt on esitatud uurimuse tulemused ja arutelud uurimisküsimuste kaupa. Uurimuse käigus saadud tulemused on kantud tabelitesse ja joonistele. Tulemusi illustreerivad õpetajate ja lastevanemate tsitaadid, mille puhul kasutatakse tähiseid Õpetaja 1, Õpetaja 2, Lapsevanem 1, Lapsevanem 2 jne.

Esimene uurimisküsimus: „Milline on õpetajate ja lastevanemate hinnang kodukoha loodust ja pärimust tutvustavale õppematerjalile?“

Uurimisküsimusele vastuse saamiseks paluti õpetajatel ja lastevanematel katsetada õppematerjali ning seejärel viidi õpetajate ja lastevanematega läbi poolstruktureeritud intervjuud. Enamasti tõid nii õpetajad kui lapsevanemad välja, et koostatud õppematerjal on sobilik tutvustamiseks koolieelses eas lastele kodukoha loodust ja pärimust, kuid andsid ka mõningaid soovitusi õppematerjali muutmiseks, täiendamiseks. Õpetajatelt ja lastevanematelt saadud tagasiside põhjal moodustati koodid ja kategooriad (tabel 4).

Tabel 4. Tagasiside esialgsele materjalile

Uurimisküsimus	Koodid	Kategooria
Milline on õpetajate ja lastevanemate hinnang kodukoha loodust ja pärimust tutvustavale õppematerjalile?	eakohane mänguline tegevused kooskõlas eesmärkidega aktiivsed tegevused tegevusjuhised arusaadavad	õppematerjali kriteeriumid
	lihtsalt käsitletav kõik materjal ühes kohas ülesehitus arusaadav	õppematerjali kasutusmugavus

Antud tulemused andsid ülevaate sellest, kuidas hindavad õpetajad ja lapsevanemad koostatud õppematerjali.

Tulemusi analüüsid selgus, et õpetajad ja lapsevanemad hindavad koostatud õppematerjali kõrgelt, sest õppematerjal vastab hea õppevara kriteeriumidele. Kategoorias õppematerjali kriteeriumid toodi välja, et õppematerjal on eakohane. Õppematerjali juures tuleb silmas

pidada laste arengutaset, vanust ning huve (Koolieelse lasteasutuse riiklik...,2008). Kuna materjali on palju ja see on mitmekesine, siis saab välja valida osa, mis on parajasti laste eakohasusele vastav. *Tekst on lastele arusaadavalt kirjutatud ning samuti kuna fakte on palju, saab õpetaja ju ka otsustada, millised faktid ta ette loeb, lähtudes tema rühma laste vanusest* (Õpetaja 2). Nii õpetajate kui lastevanemate poolt toodi välja, et materjali saab lihtsalt kohandada vastavalt vajadusele. Õppevara koostamise juures on oluline jälgida, et õppevara on kasutatav erinevatel arengutasemetel olevate lastega ehk õppematerjali kasutades saab õpetaja arvestada lapse individuaalsusega (BELMA, s.a.).

Õppematerjalis olevad tegevused on kooskõlas eesmärkidega ning toetavad eesmärkide saavutamist. *Põhjalikult on jälgitud, et kõiki eesmärke oleks võimalik tegevustega saavutada* (Õpetaja 3). Toodi välja, et ühe eesmärgi saavutamiseks on mitmeid erinevaid tegevusi. Selleks, et õppematerjal oleks kvaliteetne, asjakohane ja vastab seatud eesmärkidele, peab see vastama õppekavale (Ross, 2012), sisaldama igapäeva eluks vajalikku ning olema loogilise ja arusaadava ülesehitusega (BELMA, s.a.). Enamus intervjueritud lapsevanemad aga ei osanud küsimusele eesmärkide saavutamise kohta vastata, sest nad tunnistasid, et ei lugenud õppematerjalis eesmärkide osa. Ainult üks lapsevanem vastas, et ta luges eesmärke ning tema arvates on tegevused kooskõlas eesmärkidega. Põhjus, miks vanemad eesmärkidele tähelepanu ei pööranud, on tõenäoliselt see, et nemad kasutavad koostatud õppematerjali lastega ajaveetmiseks ja uute teadmiste saamiseks, kuid mitte eesmärgistatult.

Nii õpetajad kui lapsevanemad vastasid, et õppematerjal on mänguline. Õppematerjali juures on oluline, et see oleks mänguline, sest mäng on laste peamine tegevus, läbi mille arenevad erinevad oskused ja saadakse uued teadmised (Koolieelse lasteasutuse riiklik..., 2008). Positiivsena toodi välja, et esindatud on erinevad mänguliigid. *Mängud olid mitmekesised ning panid lapsed liikuma* (Õpetaja 2). Ära märgiti, et on olemas ka piisavalt tavalisi, laste jaoks lõbusaid mängu. *Mänge muude tegevuste vahele kombineerides ei tüdinunud lapsed ära* (Lapsevanem 1).

Kõik intervjueritavad vastasid, et õppematerjalis olevad tegevused pakuvad lastele aktiivset tegutsemisvõimalust. Lapsed saavad liikuda, uurida, laulda ja tantsida. *Terve õppematerjal on ülesehitatud selle põhjal, et lapsed liikuma saada* (Õpetaja 2) ning *võimaldada neil kõike päriselt kogeda* (Õpetaja 4). Lastele tuleb anda võimalus ise tegutseda, sest ainult õpetajat kuulates ei jää õpitav nii hästi meelde kui ise tegutsedes (Timoštšuk, 2010).

Peaaegu kõik intervjueritavad ütlesid, et tegevusjuhised olid lihtsad ja hästi arusaadavad. Arusaadavaks ja lihtsalt jälgitavaks tegi tegevusjuhised see, et juhised on välja

toodud punktidenä. Korrekselt vormistatud ja lihtsalt arusaadav tegevusjuhise teeb õpetaja töö efektiivsemaks (Tomlinson, 2013). *Õpetaja ei pea ise midagi hakkama mõtlema ega leiutama vaid kõik on juba olemas ja kasutatav* (Õpetaja 4). Üks lapsevanem mainis, et tema jaoks olid tegevusjuhised hästi mõistetavad, kuid tema elukaaslane, kes oli ka õppematerjali katsetamas, ei mõistnud ühes kohas juhendit. *Lapse isa ei saanud ühe koha peal aru, aga peale seda kui talle seletasin, siis sai ta küll aru. Ma praegu kohe ei mäleta enam, mis koht see oli. Aaa, see oli hoopis ühe mängu juhend.* (Lapsevanem 4).

Kategoorias õppematerjali kasutusmugavus tuli välja õppematerjali lihtne käsitletavus. Intervjueeritavad ütlesid kõik, et õppematerjali on lihtne käsitleda. See on oluline, sest siis leiab koostatud õppematerjal kasutust. Ka Tomlinsoni (2013) järgi peab õppematerjali kasutamine olema õpetajale lihtne. Tegevuste läbiviimiseks ei ole vaja mingeid vahendeid kaasa võtta, kõik tegevused saab tehtud looduses leiduvaga. *Kindlasti on see hästi mugav, et selle õppematerjali kasutamiseks piisab ainult telefoni/tahvelarvuti kaasa võtmisest ja kõik on koheselt ligipääsetavad* (Õpetaja 1).

Kõik materjal on ühes kohas koos. Nii õpetajad kui lapsevanemad vastasid kõik, et neile meeldib, et vajaliku materjali saab kätte ühest kohast ja õpetaja ega lapsevanem ei pea ise midagi kuskilt juurde otsima. *Kõik oluline teemade kohta on välja toodud ja loogilises järjekorras* (Õpetaja 1). Veebilehe ülesehitus on arusaadav ning sellega olid rahul kõik intervjueeritavad. Neile meeldib, et materjal on teemade kaupa ülesehitatud ja seetõttu on lihtne leida seda teemat või osa, mida käsitleda soovitakse. Õppematerjali kirjapanekul tuleb kasutada ühtset süsteemi, et seda oleks lihtne kasutada (Kitsnik, 2018). *Kõik on teemade kaupa eraldatud ja vajaminevat teemat on tänu sellele lihtne leida* (Õpetaja 3).

Teine uurimisküsimus „Milliseid muudatusi peaks loodud õppematerjalis tegema lähtuvalt saadud tagasisidest?“

Enim tõid õpetajad ja lapsevanemad välja, et nad ei muudaks õppematerjali juures midagi, mis näitab, et nii õpetajad kui lapsevanemad on rahul koostatud õppematerjaliga ning seda saab kvaliteetselt kasutada. Mõned ettepanekud muudatusteks siiski tehti. Ühe ettepanekuna toodi välja, et õppematerjali võiks lisada asukohtade koordinaate. *Haruldasi puid oleks parem ja kiirem viis leida kui õppematerjalis oleks iga puu kirjelduse juures märgitud puu koordinaadid* (Lapsevanem 2). Üks õpetaja tegi mängu/tegevuse soovitus, mille võiks lisada õppematerjali. Õpetaja ütles, et idee sai ta juba aastaid tagasi ühelt vanemalt kolleegilt ning ta mängib seda mängu tihti lastega terviserajal jalutades. Lisaks toodi välja, et tegevusjuhises ära nimetatud mängude juures võiks olla otselink mängu juurde. *Ma ei tea, kas see on toestatav ja*

kuidas, aga kui saaks, siis ma paneks tegevusjuhises olevate mängude juurde otselingi, mis viiks selle mängu juurde. Muudaks õpetaja elu veel lihtsamaks (Õpetaja 4).

Saadud tagasisidet analüüsidest selgus, et ettepanekuid muudatuste tegemiseks õppematerjalis tehti vähe ning sellest võib järeldada, et koostatud õppematerjal vastab hea õppematerjali kriteeriumidele. Muudatusettepanekuid analüüsidest jõudis töö autor järeldusele, et kolmest muudatuse soovitusel viiakse sisse kaks muudatust.

Kolmandas õppematerjali punktis „Viljandi lossipark, lossivaremed ja Viljandimaa pärimus“, kus käsitletakse lossipargi haruldasemaid puid, lisati haruldasemate puude kirjelduste ja piltide juurde puu koordinaadid, et neid puid oleks lihtsam leida. Kuna kogu lossipargi territoorium on 18,5 ha, siis ilma koordinaatideta on üksikuid haruldasi puid keeruline leida. Haruldasemate puude koordinaadid otsustati lisada ka seetõttu, et tegemist on okaspuudega ning pildi või kirjelduse järgi puu tuvastamine võib olla keeruline. Okaspuu määramisel tuleb jälgida võra kuju, koorestruktuuri, käbi ja okkaid ning abivahendina kasutada luupi või binokulaari (eElurikkus, s.a.).

Teise muudatusena lisati teise punkti „Viljandi järve äärsel terviserajal leiduvad puud ning seal elavad imetajad ja linnud. Viljandimaa pärimus“ ühe õpetaja poolt soovitatud mäng „Maagiline ootamine“, sest koolieelses eas lapsed arenevad kõige paremini läbi mänguliste tegevuste kuna mäng tekitab lapses positiivseid emotsioone ning seetõttu jääb õpitav paremini meelde (Bento & Dias, 2017; Timoštšuk, 2005). Ettepanekut analüüsidest jõudis õppematerjali koostaja järeldusele, et mäng sobib õppematerjali hästi ka seetõttu, et mänguga saab harjutada kannatlikkust. Kannatlikkus on mõistlikkuse ja arukuse alustala, mida tuleb nii õpilastel, õpetajatel kui kogu ühiskonnal järjekindlalt arendada (Saar, 2020) ning kannatlikkus on ka oluline isikuomadus looduses liikumiseks. Kolmanda muudatusena soovitatud tegevusjuhises välja toodud mängude juurde otselingi panemise muudatust läbi ei viidud. Õppematerjali koostaja pidas nõu IT-spetsialistiga ning jõuti selgusele, et see ei ole mõistlik, kuna siis tuleb teha igale mängule eraldi lehekülg ning see muudaks lõppkokkuvõttes õppematerjali kasutamise ebamugavamaks.

Kolmas uurimisküsimus „Kuidas hindavad eksperdid õppematerjali sobivust koolieelses eas lastele?“

Kolmanda uurimisküsimusega sooviti teada saada, kuidas hindavad eksperdid koostatud õppematerjali. Esimese tegevuskoha „Viljandi järveäärsel terviserajal leiduvad puud ning kohatavad linnud ja imetajad. Viljandimaa pärimus“ osale antud hinnangud on välja toodud tabelis 5.

Tabel 5. Ekspertide hinnangud õppematerjali osale „Viljandi järveäärsel terviserajal leiduvad puud ning kohatavad linnud ja imetajad. Viljandimaa pärimus“

Väide	M	SD	Min	Max
Tegevused on lastele huvitavad.	5	0	5	5
Tegevusjuhised on arusaadavad.	5	0	5	5
Tegevused on mängulised.	4,88	0,35	4	5
Õppematerjal on eakohane.	4,75	0,71	3	5
Tegevused on kooskõlas eesmärkidega.	4,75	0,71	3	5

Märkused. M – keskmine; SD – standardhälve; Min – miinimum; Max - maksimum

Antud tegevuspunktis hindasid eksperdid kõige kõrgemalt tegevusjuhiste arusaadavust ja tegevuste huvitavust lastele (keskmine 5,0). Kõrgest hinnangust lähtuvalt saab järeldada, et tegevusjuhised on lihtsasti ja üheselt mõistetavad. Ekspertide hinnangul muutis tegevusjuhiste väljatoomine punktide kaupa juhised hästi jälgitavaks ja kergelt arusaadavaks. Koostatava õppematerjali juures on oluline, et tegevused ja juhised oleksid sõnastatud kõigile arusaadavalt ja korrektselt (Tomlinson, 2013). Maksimumhinnang tegevuste huvitavusele näitab, et õppematerjalis olevad tegevused pakuvad lastele huvi. Laste huvidega arvestamine on oluline, sest kui lapsel on huvi millegi vastu, siis on ta suuteline tegevusele paremini keskenduma (Õun & Nugin, 2017). Ekspertid andsid kõrge hinnangu ka tegevuste mängulisusele antud tegevuspunktis. Kuna lisaks uutele teadmistele arendab mäng füüsilisi, kognitiivseid ja sotsiaalseid oskusi (Bento & Dias, 2017), siis on eriti oluline, et koolieelses eas lapsed saaksid võimaluse mängida. Ekspertide hinnangul väljendus mängulisus eelkõige selles, et kõiki uusi teadmiseid saab kinnistada ja harjutada läbi mängu, kuid on ka lihtsaid lõbusaid mängu, mis alati meeldivad lastele. Toodi ka välja, et kuna mängude valik on suur, siis saab õpetaja valida, milline mäng just konkreetsetele lastele antud ajahetkel kõige paremini sobib. *Meeldib, et on nii kergemaid kui raskemaid mängu, sest see annab õpetajale võimaluse valida mängu just laste võimetele* (Ekspert 6).

Kõige madalamalt hindasid eksperdid õppematerjali eakohasust ja tegevuste kooskõla eesmärkidega (aritmeetiline keskmine 4,75; standardhälve 0,71). Eakohasuse kohta oli välja toodud, et ehk on materjal liiga mahukas koolieelses eas laste jaoks. Õppematerjali juhendis on aga kirjas, et autor soovib tegevuspunkti materjali jaotada kolme korra peale, et korraga poleks käsitletavat materjali liiga palju. Kuna lastel tuleb kiiresti tüdimus peale ja nad muutuvad rahutuks, siis peavad tegevused olema lühikesed ja vahelduvad (Tomlinson, 2013) ehk kui materjali ja tegevusi on rohkem, siis on võimalus lastele pakkuda mitmekesisemaid tegevusi, et õppetegevus poleks üksluine.

Teise tegevuskoha „Viljandi järv, selle kalad ja taimed. Viljandimaa pärimus“ puhul hinnati kõige kõrgemalt mängulisust ja tegevuste huvitavust lastele (tabel 6). Koolieelses eas laste õppevara peab olema mänguline ja sisaldama erinevaid õppevaldkondi (Koosapöeg, 2020). Kuna huvi motiveerib lapsi õppima, siis on oluline, et eksperdid hindasid õppematerjalis olevad teemad ja tegevused laste jaoks huvipakkuvateks. Õppetegevuseks kasutatav materjal peab olema mitmekesine ja uudne ning tekitama uudishimu ja huvi, sest eelkooliealistel lastel on suurimaks õppimise motivaatoriks uudishimu (Saarits, 2008; Tomlinson, 2011). Küll aga ei saa koostada iga lapse huvidele vastavat õppevara, vaid saab lähtuda vastava ea tavapärastest huvidest (Koosapöeg, 2020).

Tabel 6. Ekspertide hinnangud õppematerjali osale „Viljandi järv, selle kalad ja taimed. Viljandimaa pärimus“

Väide	M	SD	Min	Max
Tegevused on mängulised.	5	0	5	5
Tegevused on lastele huvitavad.	5	0	5	5
Tegevusjuhised on arusaadavad.	4,88	0,35	4	5
Tegevused on kooskõlas eesmärkidega.	4,88	0,35	4	5
Õppematerjal on eakohane.	4,75	0,71	3	5

Märkused. M – keskmine; SD – standardhälve, Min – miinimum; Max – maksimum

Madalamalt hinnati antud tegevuspunktis eakohasust (aritmeetiline keskmine 4,75; standardhälve 0,71). Madalaima hinnangu andnud ekspert kirjutas, et *kaaluksin võimalust materjali jätta kõige levinumad kalad või need, mis on võrdluses kõige erinevamad, sest muidu tundub materjali väga palju olevat* (Ekspert 7). Erinevate allikate järgi peab õppematerjal arvestama õppija vanuse, arengutaseme, oskuste, võimete kui individuaalsete eripäradega (Kitsnik, 2018; Õun & Nugin, 2017). Seega ei saa öelda, et mahukuse tõttu ei ole õppematerjal eakohane, sest mahukas materjal annab võimaluse sobiv materjal välja valida lähtudes konkreetsete laste võimetest.

Kolmanda tegevuskoha õppematerjali „Viljandi lossipark, lossivaremed ja Viljandimaa pärimus“ hindasid kokkuvõttes eksperdid kõige kõrgemalt (tabel 7). Kõikide seatud kriteeriumite keskmised olid kõrgemad, kui eelnevate teemade puhul. Maksimumhinnangu ekspertidelt said tegevuste kooskõla eesmärkidega, tegevuste huvitavus lastele ning mängulisus. Kõik need kriteeriumid on kvaliteetse õppematerjali juures olulised (BELMA, s.a.). Ekspertid leidsid, et õppematerjalis olevad tegevused on kooskõlas püstitatud eesmärkidega ning on püstitatud lähtuvalt lapsest. Laste arengust lähtuvalt peab õpetaja

püstitama õppe- ja kasvatustegevuste eesmärgid (Õun & Nugin, 2017). Eksperdid tõid eraldi välja, et läbi mängude saab õpetaja tagasiside omandatud teadmiste kohta. Õppevara metoodika peab võimaldama kujundada loogilise järjepidevuse õppeteemade käsitlemiseks, võimaldama rakendada uusi teadmisi, erinevaid õpitegevusi ning andma tagasisidet omandatud teadmiste kohta (Läänemets, 2000). Samuti nõustusid kõik eksperdid, et tegevused on mängulised. See on oluline, sest mäng on koolieelses eas lastele kõige loomulikum viis õppimiseks (Õun & Nugin, 2017). Tegevuste juures tuleb arvestada laste huvidega, sest siis võtavad nad innukalt tegevustest osa. Materjalide loomisel tuleb silmas pidada laste huve, sest huvi aktiveerib psühholoogilisi protsesse, aitab keskendada tähelepanu ning tugevdada kogemust (Õun & Nugin, 2017).

Madalamalt hinnati õppematerjali eakohasust ja tegevusjuhiste arusaadavust, kuid sellegipoolest olid hinnangud antud kriteeriumidele kõrged (aritmeetiline keskmine 4,88; standardhälve 0,35). Madalam hinnang eakohasusele võis tuleneda tegevuspunktis käsitletava nahkhiirte teema tõttu, kuna tõenäoliselt jääb see teema ainult teoreetiliselt käsitletavaks, sest harilikul õppetegevuse läbiviimise kellaajal nahkhiiri kohata ei õnnestu. Koolieelses eas aga on oluline õppimine tegutsemise kaudu, sest siis kasutab ta enda erinevaid meeli isikupärasel moel ning seetõttu on õppimise käigus tekkivad mälopildid seoserikkad, mistõttu on nad püsivamad ja paremini kasutatavad (Timoššuk, 2005). Tegevusjuhiste arusaadavuse madalamast hinnangust võib järeldada, et tegevusjuhised ei ole kõige paremini arusaadavad. Erinevate allikate kohaselt peavad aga õppematerjalid olema tööjuhised olema konkreetset, selged, süstemaatilised, arusaadavad nii õppijatele kui ka õpetajale (Kitsnik, 2018; Tomlinson, 2013). Eksperdid lisasid antud tegevuspunkti kohta, et eriti meeldisid neile Viljandi lossivaremete kohta käivad legendid. *Põnevad ja salapärased legendid* (Ekspert 4).

Tabel 7. Ekspertide hinnangud õppematerjali osale „Viljandi lossipark, lossivaremed ja Viljandimaa pärimus“

Väide	M	SD	Min	Max
Tegevused on mängulised.	5	0	5	5
Tegevused on kooskõlas eesmärkidega.	5	0	5	5
Tegevused on lastele huvitavad.	5	0	5	5
Õppematerjal on eakohane.	4,88	0,35	4	5
Tegevusjuhised on arusaadavad.	4,88	0,35	4	5

Märkused. M – aritmeetiline keskmine; SD – standardhälve; Min – miinimum; Max – maksimum

Ekspertküsimumstiku teise osaga sooviti teada hinnangut õppematerjali tehnilistele lahendustele (tabel 8). Ekspertid hindasid tehnilist lahendust väga ühtlaselt. Kõikide tehniliste lahenduste kohta käivate väidete aritmeetiline keskmine on 4,88 ja standardhälve 0,35. Järelikult on veebilehe minimalistlik ja kergesti arusaadav menüü kasutajasõbralik, mis on jällegi oluline kriteerium, et õpetajad tahaksid õppematerjali kasutada. Ka hea veebilehe kriteeriumide hulgas on, et veebilehe ülesehitus peab oleme lihtsasti haaratav (Wixter, *s.a.*).

Tabel 8. Ekspertide hinnangud õppematerjali tehnilistele lahendustele.

Väide	M	SD	Min	Max
Õppematerjal on lihtsalt kättesaadav.	4,88	0,35	4	5
Veebilehe ülesehitus on arusaadav.	4,88	0,35	4	5
Veebileht on lihtsalt käsitletav.	4,88	0,35	4	5

Märkused. M – aritmeetiline keskmine; SD – standardhälve; Min – miinimum; Max – maksimum

Viimaseks said eksperdid anda hinnangu õppematerjalile üldiselt. Hinnangud on välja toodud tabelis 9. Ekspertid andsid maksimumhinnangu õppematerjali vajalikkusele ning kõik eksperdid vastasid, et nad kasutaksid koostatud materjali kodukoha looduse ja pärimuse tutvustamiseks. Eraldi töid eksperdid välja, et õppematerjali on eelkõige vaja lastele pärimuse tutvustamiseks, sest pärimuse õpetamine lastele on jäänud seni olulise tähelepanuta. *On oluline, et pärimuskultuur säiliks ja iga järgnev põlv seda teaks, austaks ja edasi kannaks. Kui lapsed õpivad meie pärimust tundma läbi aktiivse õppe ja mängulise õppe, siis see on lastele huvitav ja meelde jääv* (Ekspert 2).

Tabel 9. Ekspertide hinnangud õppematerjalile üldiselt

Väide	M	SD	Min	Max
Kasutaksite õppematerjali kodukoha looduse ja pärimuse tutvustamiseks.	5	0	5	5
Loodud õppematerjal on vajalik.	5	0	5	5
Õppematerjal on uudne.	4,5	0,76	3	5

Märkused. M – keskmine; SD – standardhälve; Min – miinimum; Max - maksimum

Kogu õppematerjali juures hindasid eksperdid kõige madalamalt õppematerjali uudsust (aritmeetiline keskmine 4,5; standardhälve 0,76). Leiti, et kõik materjalis olevad tegevused ei ole uudsed, kuid selliselt veebilehele kokkupandud materjal looduse ja pärimuse kohta on

ekspertide jaoks uudne ja põnev ning leidis ka selliseid tegevusi, mis olid ekspertide jaoks täiesti uued. Tulemusi analüüsid selgus, et uudsus sai kõrgema hinnangu nooremalt ekspertidelt, mis võib näidata seda, et koostatud õppematerjali vajavad just nooremapoold õpetajad, sest õpetajad, kes on lasteaias töötanud pikemat aega, on katsetanud rohkem erinevaid tegevusi ja materjale.

Käesoleva bakalaureusetöö raames koostatud õppematerjal on ekspertide hinnangu põhjal sobilik tutvustamiseks koolieelses eas lastele kodukoha loodust ja pärimust. Töö eesmärk täideti ning kõik tööle esitatud uurimusküsimused said vastuse.

3.1 Töö piirangud ja praktiline väärtus

Käesoleva töö piiranguks on vähesed uurimused pärimuse õpetamise olulisuse kohta koolieelses eas ja seetõttu ei olnud piisavalt andmeid, mida võtta aluseks õppematerjali koostamise juures. Ühest küljest võib töö piiranguks lugeda, et Viljandi pärimust ei õnnestunud piisavalt koguda, mistõttu laiendati kodukoha pärimuse tutvustamine Viljandimaa põhiseks. Teisest küljest võib see olla aga hoopis praktiline väärtus, sest lapsed saavad tutvuda suurema piirkonna pärimusega.

Töö autorile teadaolevalt ei ole varasemalt koostatud õppematerjali Viljandi kui kodukoha looduse ja Viljandimaa pärimuse tutvustamiseks ning sellest tulenevalt on töö praktiliseks väärtuseks valminud õppematerjal, mida lasteaiatõpetajad ning lastevanemad saavad kasutada kodukoha looduse ja pärimuse tutvustamiseks koolieelses eas. Koostatud õppematerjali väärtuseks võib lugeda, et ühe materjali abil saab läbi lõimingu käsitleda mitut Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (2009) väljatoodud olulist teemat. Töö autoril on plaanis koostatud õppematerjal teha lihtsalt kättesaadavaks kõigile huvitatud isikutele, sest see lisab tööle praktilist väärtust. Seetõttu küsiti hinnangut õppematerjalile lapsevanematelt.

4. Tänuõnad

Töö autor soovib tänada lasteaiatõpetajaid, lastevanemaid, eksperte ning kolleege, kes andsid suure panuse bakalaureusetöö valmimisse. Suured tänuõnad enda juhendajale, kelle tagasiside ja soovitused töö valmimisele kaasa aitasid. Lisaks soovib töö autor tänada enda lähedasi, kes olid suureks toeks autorile bakalaureusetöö koostamise protsessi juures.

5. Autorluse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrekselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Sirli Kolomets

/allkirjastatud digitaalselt/

Kasutatud kirjandus

- Aktepe, V. (2015). Implementation of a Performance Task for Developing the Value of Love of Nature. *Educational Sciences: Theory ja Practice*, 15(3), 771–786.
- Ardoin, N. M., Bowers, A. W., & Gaillard, E. (2020). Environmental education outcomes for conservation: A systematic review. *Biological Conservation*, 241, 108224.
- Bento, G., & Dias, G. (2017). *The importance of outdoor play for young children's healthy development*. Porto Biomedical Journal, 2(5), 157-160.
- Best European Learning Materials Award (s.a.). *By which criteria will the competing entries be evaluated?*. <https://www.belma-award.eu/>
- Bilton, H. (2010). *Outdoor learning in the early years: management and innovation* (3rd ed.). Routledge Taylor ja Francis Group.
- Broom, C. (2017). *Exploring the Relations Between Childhood Experiences in Nature and Young Adults' Environmental Attitudes and Behaviours*. Australian Journal of Environmental Education, 33(1), 34–47.
- Bullard, J. (2010). *Outdoor Environments for Children*.
<http://www.education.com/reference/article/outdoor-environments-children/>
- Demmert, W.G. (2001). *Improving Academic Performance Among Native American Students. A Review of the Research Literature*.
<https://www.govinfo.gov/content/pkg/ERIC-ED463917/pdf/ERIC-ED463917.pdf>
- Eesti keele seletav sõnaraamat (2009).
<https://www.eki.ee/dict/ekss/index.cgi?Q=p%C3%A4rimus&F=M>
- eElurikkus (s.a.). *Loodusvaatlused*. <https://elurikkus.ee/observations/identify>
- Fenzl, T., & Mayring, P. (2017). QCAmap: an interactive web application for qualitative content analysis. *Journal of Sociology of Education and Socialization ZSE*, 37, 333-340.
- Gasouka, M., & Arvanitidou, Z. (2014). The importance and necessity of folklore gender studies. Introduction to the first stages of education and the appropriate teaching models. *Journal of Research in Gender Studies*, 4(1), 1190.
- Heinla, E. (2020). *Lapse loovuse hoidmine ja arendamine*. Atlex
- Hiiemäe, M., & Remmel, M-A. (2020). Milleks meile kohapärimus? Vahekokkuvõtteid piirialadelt. *Keel ja kirjandus*, 2020(5), 382-400.
- Hint, A. (2016). *Elektroonilise õpiojeki koostamine*. Publitseerimata magistritöö. Tallinna Ülikool.

- Irbo, M. (2011). *Kohaliku pärimuskultuuri õpetamise võiamlusi üldhariduskoolis Setomaa I ja II kooliastme õpetajate hinnangul*. Publitseerimata magistr töö. Tartu Ülikool.
- Johannes, M. (2015). *Eesti rahvamängude kasutamine koolieelses lasteasutuses*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikooli Narva Kolledž.
- Kaevats, Ü., & Varrak, T. (1994). *Eesti entsüklopeedia 7*. Eesti Entsüklopeediakirjastus.
- Kala, H. (2009). Uuendatud riiklik õppekava. E. Kulderknup (Toim), *Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus* (lk 5–15). Studium.
- Kaljumäe, J. (2014). *Loodushariduse andmise võimalused lasteaia õppe- ja kasvatustegevustes Raplamaa näitel*. Publitseerimata lõputöö. Tallinna Ülikool.
- Kalmus, V., Masso, A., & Linno, M. (2015). *Kvalitatiivne sisuanalüüs*. <https://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys>
- Kecskés, M. (2013). *The role of folk games in education. Practice and Theory in Systems of Education*, 8(1), 19–24.
- Kikas, E. (2008). Tunnetusprotsesside areng. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 19-38). TÜ Kirjastus.
- Kikas, Ü. (2009). Milleks meile keskkonna haridus. K. Runnel (Koost), *Keskkond õpetab*. Tartu Keskkonnahariduse Keskus.
- Kirmjõe, K. (2012). *Rahvajuttudel põhinev õppematerjal inglise keelt kõnelevate riikide kultuurielementide õpetamiseks II kooliastme inglise keele tunnis*. Publitseerimata magistr töö. Tartu Ülikool.
- Kitsnik, M. (2018). *Eesti keele kui teise keele õppematerjalide koostamise ja hindamise juhend*. Tartu Ülikool.
- Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2008). *Riigi Teataja I 2008*, 23, 152. <https://www.riigiteataja.ee/akt/13351772>
- Koolieelse lasteasutuse seadus (1999). *Riigi Teataja I 1999*, 27, 387. <https://www.riigiteataja.ee/akt/122012018006>
- Koosapoeg, K. (2020). *Koolieelse lasteasutuse õppekava üliõpilaste arvamused oma teadlikkusest õppevara valida*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Kruse, K. (2002). *Introduction to Instructional Design and the ADDIE Model*. <http://docshare01.docshare.tips/files/12024/120247130.pdf>
- Käis, J. (2004). Loodusõpetuse sihid ja ülesanded algkoolis. F. Einsen (Koost), *Kooliraamat*. Ilmamaa.

- Laasik, T., Liivik, M., Täht, M-E., & Varava, L. (2009). Valdkond „Mina ja keskkond“. E. Kulderknup (Koost), *Õppe- ja kasvatusgevuse valdkonnad* (lk 7-25). Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus.
- Laht, A-L. (2016). *Projektis „Tere kevad!“ osalenud Tartumaa lasteaedade loodukeskkonna märkamine ja väärtustamine õpetajate ja lastevanemate hinnangul*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Lang, M. (2018). *Folkloorne õppematerjal koolieelse lasteasutuse õpetajale käsitlemaks pärimuslikke jõulumänge 6-7 aastaste lastega*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Leesment, S. (2022). *Säästva arengu teemalise õppematerjali loomine 5-7 aastastele lastele ning õpetajate hinnangud ja soovitusel sellele*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Lepik, K., Harro-Loit, H., Kello, K., Linno, M., Selg, M., & Strömpl, J. (2014). *Intervjuu*. <https://samm.ut.ee/intervjuu>
- Link, L. (2013). *Abimaterjal mulgi murret, kultuuri ning loodust tutvustavate tegevuste läbiviimiseks 5-7 aastaste lastega Viljandi lasteaed Kröll õpperajal*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Linnus, E. (2013). *Pärimuskultuuri osa väärtuskasvatuse Põlva lasteaedades*. Publitseerimata magistr töö. Tartu Ülikool.
- Läänemets, U. (2000). *Õppevara: küsimisi ja kostmisi*. Avita
- McCormick, R. (2017). Does access to green space impact the mental well-being of children. *Journal of Pediatric Nursing*, 37, 3-7.
- Mikk, J. (1995). Mida hinnata õppekirjanduses? *Haridus*, 1995(2), 27-32.
- Mosen, K. (2011). *Rahvuskultuur väärtuskasvatuse osana lasteaias*. Publitseerimata magistr töö. Tartu Ülikool.
- Mulgimaa Infoportaal. (2021). *Mulgimaa lasteaedades toimuvad pärimuspäevad*. <https://www.mulgimaa.ee/uudised-ja-sundmused/uudised/uudis/2021/11/17/mulgimaa-lasteaedades-toimuvad-parimuspaevad>
- Mürsepp, M. (2010). Väärtuste kujundamine keele ja kõne õpetamise ja lastekirjanduse kaudu. M. Veisson (Koost), *Väärtused koolieelses eas. Väärtuskasvatus lasteaias* (lk 27- 42). Eesti Keele Sihtasutus .
- Niilo, A., & Kikas, E. (2008). Mäng. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 79–91). TÜ Kirjastus.

- Pangapealse Lasteaed (s.a.). <https://www.pangapealseelasteaed.ee/meielasteaed>
- Peltonen, U-M. (2003). Suuline ajalugu soome folklooriuurimises. T. Jaago (Koost), *Pärimus ja tõlgendus* (lk 177-190). Tartu Ülikooli kirjastus.
- Pokk, U. (2010). Vahetu loodusvaatlus. G. Sooserv (Koost), *Loodusvaatlused*. Tea ja Toimeta, (39), 27-36.
- Puistaja, T. (2015). Tartumaa. Rahvapärimustega Tartust Tallinnasse ja kaugemale ehk kuidas folkloorset materjali inimesteni viia nii, et see neid ära ei hirmutaks. *Rahvakultuuri aastaraamat 2014* (lk 168–174). Rahvakultuuri Keskus
- Pullerits, M. (1999). Kõnekeelest regilauluni. M. Vikat (Toim), *Laps ja folkloor* (lk 43–51). Tallinna Pedagoogikaülikool.
- Päll, L. (2016). *Ökosemiootiline vaade keskkonna modelleerimisele Eesti kohapärimuses Kakerdaja rabaga seotud pärimuse näitel*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.
- Ristov, A. (2012). *Viljandi Männimäe lasteaia õpperada 6-7 aastastele lastele*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Rocca al Mare Pangapealse Lasteaed (s.a.).
<https://ramkool.edu.ee/lasteaed/lasteaiaelu/oppekava/>
- Ross, L., Õun, T., & Tuul, M. (2013). Lapsest lähtumine üldõpetuse alusena. K. Nugin (Koost), *Üldõpetuse rakendamine lasteaias* (lk 11-38). Atlex.
- Ross, M. (2012, 19. Nov). Õpikute kvaliteeti ei taga riik. *Õpetajate Leht*. <http://opleht.ee/488-opikute-kvaliteeti-ei-taga-riik>
- Rüütel, I. (1999). Laps ja folkloor. M. Vikat (Koost), *Laps ja folkloor* (lk 7-22). Tallinna Pedagoogikaülikool.
- Rüütel, I. (2010). Rahvus, kultuur, identiteet. *Muutudes endaks jääda. Valik meenutusi, artikleid, uurimusi* (lk 544-633). TEA Kirjastus.
- Rüütel, I., & Tiit, E-M. (2005). *Pärimuskultuur Eestis – kellele ja milleks I*. TÜ Kirjastus.
- Saar, K. (2020, 10. jaanuar). Kui õpiks (õpetaks) kannatlikkust? *Õpetajate Leht*.
<https://opleht.ee/2020/01/kui-opiks-opetaks-kannatlikkust/>
- Saarits, Ü. (2008). Eneseteeninduse ja enesekohaste oskuste areng. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 79–91). TÜ Kirjastus.
- Sarv, Õ. (2000). Vabatahtlikkus ja kohustuslikkus folkloori õpetamisel. I. Rüütel (Toim), *Pärimus pärijale* (lk 56-61). Rahvuslik Folkloorinõukogu.
- Schihalejev, O. (2012). Erinevad väärtuskasvatustlikud lähenemised. O.Schihalejev (Koost). *Õppemeetodid väärtuskasvatuse teenistuses – miks ja kuidas?* (lk 14-23). Eesti Keele Sihtasutus.

- Schihalejev, O., & Jung, N. (2012). Sissejuhatus. O. Schihalejev (Koost), *Õppemeetodid väärtuskasvatuse teenistuses – miks ja kuidas?* (lk 7-13). Tartu Ülikooli Eetikakeskus.
- Schiller, P. & Bryant, T. (1998). *Väärtuste raamat. Kuidas õpetada 16 põhiväärtust väikestele lastele?* Studium.
- Schwartz, S.H. (2012). *An Overview of the Schwartz Theory of Basic Values*. Online Readings in Psychology and Culture, 2(1). Retrieved from
- Skinner, L. (1991). *Teaching through Traditions: Incorporating Languages and Culture into Curricula*. <https://eric.ed.gov/?id=ED343764>
- Spiteri, J., Higgins, P., & Nicol, R. (2020). It's like a fruit on a tree: young Maltese children's understanding of the environment. *Early Child Development and Care*, 192(7), 1133-1149.
- Sutrop, M. (2009). Väärtused ja haridus ühiskondlikus kontekstis. *Väärtused ja väärtuskasvatus. Valikud ja võimalused 21. Sajandi Eesti ja Soome koolis* (lk 50-67). Eesti Keele Sihtasutus.
- Taimalu, M., Uibu, K., & Leola, H. (2020). Eesti keele ja matemaatika õppevara valiku põhimõtted ja eesmärgid lasteaia- ja klassiõpetajate hinnangul. *Eesti Haridusteaduste Ajakiri. Estonian Journal of Education*, 8(2), 164-191. <https://doi.org/10.12697/eha.2020.8.2.07>
- Teadustöö eetika (s.a.). https://www.eetika.ee/et/teaduseetika/teadustoo?fbclid=IwAR14SXNDZ5P_MSOAnw2QajgKYw9KL2-6QMTEa75IyIhYw42PjpWOCs4Yz7Q
- Timoštšuk, I. (2005). Loodusõpetus. L. Kivi, H. Sarapuu (Koost). *Laps ja lasteaed* (lk 185-198). Atlex.
- Timoštšuk, I. (2010). Looduskeskkonnaga seotud väärtused ja nende kujunemine koolieelses eas. M. Veisson (Koost), *Väärtused koolieelses eas. Väärtuskasvatus lasteaias* (lk 57-62). Tartu Ülikooli Eetikakeskus.
- Timoštšuk, I. (2017). Looduskeskkonna tundmaõppimine. K. Nugin, & T. Õun (Koost), *Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias* (lk 234-247). Atlex.
- Tomlinson, B. (2011). Introduction: principles and procedures of materials development. B. Tomlinson (Toim), *Materials Development in Language Teaching (2nd Edition)* (pp 1-35). Cambridge: Cambridge University Press.

- Tomlinson, B. (2013). Developing Principles Frameworks for Materials Development. B. Tomlinson (Eds.), *Developing Materials for Language Teaching*. Second Edition (pp. 95-118). Bloomsbury.
- Tomp, M. (2012, 15. Jaan). Pärimuskultuur annab väe ja olemise mõtte. *Maaleht*. <https://maaleht.delfi.ee/artikkel/63759996/parimuskultuur-annab-vae-ja-olemise-motte>
- Tuuling, L., Ugaste, A., & Õun, T. (2018). Teachers' opinions on utilizing outdoor learning in the preschools of Estonia. *Journal of Adventure Education ja Outdoor Learning* 19(5), 1-13.
- Tärn, S. (2010). Tallinna kesklinna lasteaedade õuealad. G. Sooserv (Koost), *Loodusvaatlused*. Tea ja Toimeta, (39), 36-45.
- Valk, Ü. (2005). Mis on rahvaluule? M. Hiimäe (Toim), *Regivärsist netinaljadeni*. *Sissejuhatus rahvaluulesse* (lk 9-12). Koolibri.
- Vals, B. (2017). *Abimaterjal õpetajale 5-7aastaste lastega õppekäigu läbiviimiseks ja looduse väärtustamise õpetamiseks taevaskodade matkarajal*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Veisson, M., & Kuurme, T. (2010). Ülevaade väärtustest, väärtuskasvatusest ja moraalist. M. Veisson (Koost), *Väärtused koolieelses eas. Väärtuskasvatus lasteaias* (lk 9 – 26). Tartu Ülikooli Eetikakeskus.
- Viljandi Lasteaed Männimäe (s.a.). <http://www.mannimae.ee>
- Villak, J. (2017). *Lastevanemate teadlikkus looduskeskkonna rollist lapse arengus*. Publitseerimata magistr töö. Tallinna Ülikool.
- Villems, A., Aluoja, L., Pilt, L. N.-M., Kusmin, M., Rogalevitš, V., & Tokko, U. (2014-2015). *Digitaalse õppematerjali loomise soovitusel: Juhend digitaalse õppematerjali autorile*. <https://oppevara.edu.ee/kvaliteet/?fbclid=IwAR0c3Mbc-PfSwx9yMs4i3PjsAGLWFdHSAIAHYJBcdlbqd67bWDngqATycuM#autorid>
- Wilson, R. (2012). *Nature and Young Children: Encouraging Creative Play and Learning in Natural Environments, 2nd Edition*. New York: Routledge Publishing.
- Wixter (s.a.). *Hea koduleht ja selle 33 kohustuslikku elementi*. <https://wixter.ee/hea-koduleht/>
- Õun, T., & Nugin, K. (2017). Õppe- ja kasvatustegevus koolieelses lasteasutuses. K. Nugin, & T. Õun (Koost), *Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias* (lk 191–200). Atlex.
- Õunapuu, L. (2012). *Mugavusvalim*. <https://dSPACE.ut.ee/bitstream/handle/10062/27764/mugavusvalim.html>

Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*.

https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/36419/ounapuu_kvalitatiivne.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Yildirim, G., & Akamca, Ö. G. (2017). *The effect of outdoor learning activities on the development of preschool children*. *South African Journal of Education* 37(2), 1–10.

Lisa 1. Kuvatõmmised koostatud õppematerjalist

KODUKOHA LOODUST JA PÄRIMUST TUTVUSTAV ÕPPEMATERJAL

Juhend õpetajale

1. Viljandi järve äärsel terviserajal leiduvad puud ning kohatavad linnud ja imetajad. Viljandimaa pärimus
2. Viljandi järv, selle kalad ja taimed ning Viljandimaa pärimus
3. Viljandi lossipark, lossivaremed ja Viljandimaa pärimus

Viljandi järve äärsel terviserajal leiduvad puud ning kohatavad linnud ja imetajad. Viljandimaa pärimus

Selles tegevuspunktis saab tutvuda Viljandi järve äärsel terviserajal kasvavate puudega. Teha tutvust siin elavate lindudega ning kohatavate imetajate ja nende tegutsemisjälgedega. Mängida toredaid mänge ning tutvuda Viljandimaa pärimusega.

Eesmärgid

- Laps tutvub kodukoha puudega.
- Laps õpib tundma kodukohas elavaid linde ja imetajaid.
- Laps oskab leida talvisest loodusest loomade tegutsemisjälgi.
- Laps mõistatab mõistatusi puude, lindude ja loomade kohta.
- Laps tutvub Viljandimaa pärimusega.

Juhend õpetajale

Puud

Linnud ja imetajad

Pärimusjutud

Pärimuslikud laulud, laulumängud ja salmid

Mängud

Mõistatused

Kasutatud kirjandus

Viljandi järv, selle kalad ja taimed ning Viljandimaa pärimus

Selles tegevuspunktis saab tutvuda olulisemate faktidega Viljandi järve kohta. Saab teadmisi Viljandi järves elavate kalade ning kasvavate taimede kohta. Kuulata ja lugeda saab legende Viljandi järve kohta ning mängida Viljandimaa pärimuslike laulumänge, laulda pärimuslaule ja lugeda pärimussalme. Aga ei puudu ka põnevad mängud, millega kinnistada saadud teadmisi.

Tegevuspunkti eesmärgid

- Laps tutvub tähtsamate faktidega Viljandi järve kohta.
- Laps õpib tundma Viljandi järve kalu ja taimi.
- Laps tutvub Viljandimaa pärimusega (legendid, laulud, laulumängud, salmid).

Juhend õpetajale

Viljandi järv

Viljandi järve kalad

Viljandi järve taimed

Legendid Viljandi järve kohta

Viljandimaa pärimuslikud laulud, laulumängud ja salmid

Mängud

Kasutatud kirjandus

Viljandi lossipark, lossivaremed ja Viljandimaa pärimus

Siin tegevuspunktis saab tutvuda Viljandi lossipargi, selle levinumate ja haruldasemate puudega, nahkhiirte ja haruldasemate lindudega, kes seal elavad. Tutvuda saab ka Viljandi lossivaremetega ning selle kohta käivate legendidega. Samuti saab mängida vahvaid mänge ja tutvuda kodukoha pärimusega.

Eesmärgid

- Laps tutvub Viljandi lossipargiga.
- Laps õpib tundma Viljandi lossipargi nii levinumaid kui haruldasemaid puid.
- Laps saab teadmised Viljandi lossipargis elavate nahkhiirte kohta.
- Laps tutvub Viljandi lossipargis elavate haruldasemate lindudega.
- Laps saab teadmised Viljandi lossivaremete kohta.
- Laps tutvub kodukoha pärimusega.

Juhend õpetajale

Lossipark

Lossivaremed

Legendid, mis seostuvad lossivaremetega

Viljandimaa pärimuslikud laulud, laulumängud ja salmid

Mängud

Kasutatud kirjandus

Lisa 2. Intervjuukava

Sissejuhatavad küsimused:

Kas teile sobib kui intervjuu salvestatakse?

Milline on teie haridustase?

Kui kaua olete õpetajana töötanud?

Kui vana te olete?

Milline on koolieelses eas olevate laste jaoks sobiv kodukoha loodust ja pärimust tutvustav õppematerjal?	1. Millist osa õppematerjalist te kasutasite?	<i>Mille põhjal te otsustasite just seda osa õppematerjalist kasutada?</i>
	2. Kuidas te hindaksite õppematerjali?	<i>Kas õppematerjal oli eakohane? Palun selgitage. Kas tegevused olid kooskõlas eesmärkidega? Palun selgitage. Kas tegevused olid mängulised ja pakkusid lastele piisavalt aktiivset tegevust? Palun selgitage. Kas tegevusjuhised olid arusaadavad? Palun selgitage.</i>
	3. Kuidas hindate õppematerjali „Kodukoha loodust ja pärimust tutvustav õppematerjal koolieelses eas“ kasutusmugavust?	<i>Kuidas hindate veebilehe käsitletavust? Kas veebilehe ülesehitus oli arusaadav? Palun selgitage.</i>
	4. Kas te muudaksite õppematerjali juures midagi?	<i>Mida te muudaksite õppematerjali juures? Kuidas te eelnevalt väljatoodud muudatused läbi viiksite?</i>

Lõpetav osa:

Suur aitäh Teile, et olite nõus õppematerjali katsetama ja küsimustele vastama. Andsite sellega suure panuse minu bakalaureusetöö valmimisse. Kordan üle, et Teie vastuseid kasutatakse ainult antud bakalaureusetöös ja Teie anonüümsus tagatakse.

Lisa 3. Küsimustik ekspertidele

Kodukoha loodust ja pärimust tutvustav õppematerjal

Lugupeetud ekspert!

Olen Tartu Ülikooli koolieelse lasteasutuse õpetaja bakalaureuse õppekava üliõpilane Sirli Kolomets. Enda bakalaureusetöö raames koostasın õppematerjali kodukoha looduse ja pärimuse tutvustamiseks.

Palun teie hinnangut koostatud õppematerjalile ja tööjuhenditele. Küsimustik on anonüümne ning Teie käest saadud andmeid kasutatakse vaid eelpool mainitud bakalaureusetöös üldistatud kujul. Enne küsimustikule vastamist palun tutvuda õppematerjaliga. Õppematerjal asub aadressil sirlikolomets.wordpress.com

Küsimuste tekkimisel võtke palun minuga ühendust e-posti aadressil sirlikolomets@gmail.com

Lugupidamisega

Sirli Kolomets

1. Teie vanus

2. Teie tööstaaž aastates

3. Teie haridustase. Palun valige sobiv vastusevariant.

- keskharidus
- keskeriharidus
- lõpetamata kõrgharidus
- rakenduslik kõrgharidus
- bakalaureusekraad
- magistrikraad
- doktor
- muu

4. Kui vanade lastega Te hetkel töötate?

5. Palun hinnake õppematerjali esimest punkti "**Viljandi järveäärsel terviserajal kasvavad puud ning seal elavad linnud ja imetajad. Viljandimaa pärimus.**" Märkige IGA VÄITE kohta eraldi, mil määral Te sellega nõustute.

	Ei nõustu	Pigem ei nõustu	Nii ja naa	Pigem nõustun	Nõustun täielikult
Õppematerjal on eakohane					
Tegevused on kooskõlas eesmärkidega					
Tegevusjuhised on arusaadavad					
Tegevused on lastele huvitavad					
Tegevused on mängulised					

6. Mida soovite veel lisada õppematerjali esimese punkti kohta?

.....

7. Palun hinnake õppematerjali teist punkti "**Viljandi järv, selle kalad ja taimed ning Viljandimaa pärimus.**" Märkige IGA VÄITE kohta eraldi, mil määral Te sellega nõustute.

	Ei nõustu	Pigem ei nõustu	Nii ja naa	Pigem nõustun	Nõustun täielikult
Õppematerjal on eakohane					
Tegevused on kooskõlas eesmärkidega					
Tegevusjuhised on arusaadavad					
Tegevused on lastele huvitavad					
Tegevused on mängulised					

8. Mida soovite veel lisada õppematerjali esimese punkti kohta?

.....

9. Palun hinnake õppematerjali kolmandat punkti "**Viljandi lossipark, lossivaremed ning Viljandimaa pärimus.**" Märkige IGA VÄITE kohta eraldi, mil määral Te sellega nõustute.

	Ei nõustu	Pigem ei nõustu	Nii ja naa	Pigem nõustun	Nõustun täielikult
Õppematerjal on eakohane					

Tegevused on kooskõlas eesmärkidega					
Tegevusjuhised on arusaadavad					
Tegevused on lastele huvitavad					
Tegevused on mängulised					

10. Mida soovite veel lisada õppematerjali esimese punkti kohta?

.....

11. Palun hinnake õppematerjali **tehnilist lahendust**. Märkige IGA VÄITE kohta eraldi, mil määral te sellega nõustute.

	Ei nõustu	Pigem ei nõustu	Nii ja naa	Pigem nõustun	Nõustun täielikult
Õppematerjal on lihtsalt kättesaadav					
Veebilehe ülesehitus on arusaadav					
Veebileht on lihtsalt käsitletav					

12. Palun hinnake õppematerjali **üldiselt**. Märkige IGA VÄITE kohta eraldi, mil määral te sellega nõustute.

	Ei nõustu	Pigem ei nõustu	Nii ja naa	Pigem nõustun	Nõustun täielikult
Õppematerjal on uudne					
Loodud õppematerjal on vajalik					
Kasutaksite materjali kodukoha looduse ja pärimuse tutvustamiseks.					

13. Kui soovite veel lisada midagi õppematerjali kohta, siis kirjutage see siia.

.....

Täna, et leidsite aega minu lõputööga seotud õppematerjaliga tutvumiseks ja küsimustikule vastamiseks. Andsite sellega suure panuse minu lõputöö õnnestumisse.

Lisa 4. Väljavõte kodeerimisest QCAmap programmiga

õppematerjal 2-3 korda, siis arusaadavasti teemat kinnistada.

K: Kas tegevused olid kooskõlas eesmärkidega?

V: Olid küll. Eesmärgid olid sõnastatud arusaadavalt ning igale eesmärgile oli ka vastav tegevus.

K: Kas tegevused olid kooskõlas eesmärkidega?

V: Olid küll.

K: Palun põhjendage.

V: Esiteks oli tegevused arusaadavad. Kolm tegevust oli juba tegevusplaanis. Samuti oli tegevused lapsed liikuma viima. V: Tegevusjuhend seletustega, ei ole. K: Kuidas hindate õppematerjali? V: Minu arvates on lihtne kasutada olemas. Kaasas on. K: Kuidas hindate veebilehte? V: Veebileht on selgelt ning lihtsasti. K: Kas veebileht on mugav? V: Oli küll. Kaasas on mingeid probleeme. K: Kas te muudate? V: Ei muudaks. Õppematerjal on juttud ning lau

RQ1-1: Veebileht lihtne, mugav

RQ1-2: Ühendatud pärimusega

RQ1-3: Huvitavad mängud

RQ1-4: Eakohane

RQ1-5: Lähtuda saab lapsest.

RQ1-6: Igale eesmärgile on tegevus

RQ1-7: Mänguline

RQ1-8: Liikumine

RQ1-9: Võimalus olla aktiivne

RQ1-10: Tegevusjuhised arusaadavad

RQ1-11: Tegevusjuhend seletustega

RQ1-12: Tegevusjuhend järgi sai kohe tegutseda

RQ1-13: Veebil mugavalt ülesehitatud

RQ1-14: Mobiili vajadus ainult

RQ1-15: Veebil lihtne kasutada

RQ1-16: Selge ja lihtne ülesehitus

RQ1-17: Veebileht loogiline

RQ1-19: Hea idee

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Sirli Kolomets,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Kodukoha loodust ja pärimust tutvustav õppematerjal koolieelses eas lastele“, mille juhendaja on Aigi Kikkas, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Sirli Kolomets

21.05.2023